

TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

SANAT EĞİTİMİ ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE
YÖNELİK TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Merthan TOPAL

TRABZON
Temmuz, 2019

TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

SANAT EĞİTİMİ ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE
YÖNELİK TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Merthan TOPAL

Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nce Yüksek Lisans Unvanı
Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Danışmanı
Prof. Dr. Abdullah AYAYDIN

TRABZON
Temmuz, 2019

Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'ne

**Bu çalışma jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 04/ 07 / 2019**

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Abdullah AYAYDIN

Üye : Doç. Dr. Orhan TAŞKESEN

Üye : Doç. Dr. Raif KALYONCU

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

**Prof. Dr. Bülent GÜVEN
Enstitü Müdürü**

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Trabzon Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Merthan TOPAL

04 / 07 / 2019

ÖN SÖZ

Öğretmenlik, var oluşumuzdan bu yana yeni bilgileri edinmeye yönelik ihtiyacı olan bizlerin, bu bilgileri öğrenme bilmek adına ortaya çıkan kutsal bir meslektir. Günümüzde bu mesleğe yönelik tutumlar çeşitli nedenlerden ötürü olumlu ve olumsuz yönde gelişmektedir. Bu çalışmada toplumumuz ve dünyada yeri çok değerli olan öğretmenlik mesleğinin, bu mesleği Sanatlar alanında eğitim gören öğretmen adaylarının bu mesleğe yönelik tutumlarının olumlu ve olumsuz yönde oluşunun karşılaştırılarak söz konusu durum ortaya konmuştur. Çalışmada olumlu ve olumsuz yönde oluşan tutumun nedenlerine bir açıklık getirilmemiş, sadece mevcut durumun tespiti yapılmıştır.

Hazırlanan bu çalışmada, başta Yüksek Lisans eğitimim boyunca desteğini ve güvenini benden hiç esirgemeyen danışmanım Sn. Prof. Dr. Abdullah AYAYDIN'a ve bana her konuda destek olan ve güvenen annem Nevin TOPAL ve babam Fehmi TOPAL'a minnettar oluşumu belirtmek isterim. Ayrıca, okuduğum kurum olan Trabzon Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünde eğitimimde katkıları olan güzide hocalarıma hepsine ve okulumun bana sağlamış olduğu imkânlara teşekkürü bir borç bilirim.

Temmuz, 2019
Merthan TOPAL

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	2
1. 2. Araştırmanın Alt Amaçları.....	2
1. 3. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi.....	2
1. 4. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1. 5. Araştırmanın Varsayımları	3
1. 6. Tanımlar	4
2. LİTERATÜR TARAMASI.....	5
2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	5
2. 1. 1. Güzel Sanatların Doğmasını Sağlayan Sanat Kavramı Üzerine	5
2. 1. 2. Güzel Sanatlar	6
2. 1. 3. Türkiye’de Güzel Sanatlar Eğitim Üzerine; Atatürk’ün Sanata Bakış Açısı	6
2. 1. 4. Cumhuriyet Öncesi Sanat Tarihi Anlayışına Bakış Açısı; Osmanlı Devleti	7
2. 1. 5. Öğretmenlik Mesleğinin Tarihçesi	8
2. 1. 6. Erkek Öğretmen Yetiştirilmesi	11
2. 1. 6. 1. Darülmüallim Kurumu Hakkında	12
2. 1. 6. 2. Kadın Öğretmen Yetiştirilmesi	14
2. 1. 7. Cumhuriyet Dönemi Öğretmenlik	14
2. 1. 8. Özel Kanun: Tevhid-i Tedrisat.....	17
2. 1. 9. Köy Enstitüleri	18
2. 1. 10. Öğretmenlik Mesleğinin Günümüzdeki Durumuna İlişkin Bir Bakış.....	20
2. 1. 11. Dünya Ekonomik Forumu’nun 2018 Raporu Üzerine	20

2. 1. 12. Toplumun Yetiştirilmesinde Öğretmen Rolü	23
2. 1. 13. Öğretmenliğin Nitelik Yönü.....	24
2. 1. 14. Öğretmenlik Mesleki Yeterliliği İçin Önemli Bir Ölçüt Olan Mesleğe Yönelik İlgi.....	26
2. 1. 15. Görsel Sanatlar Öğretmenliği Mesleğine Bakışı	27
2. 1. 16. Toplumun Öğretmenlik Mesleğine Bakışı	27
2. 1. 17. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum'un Araştırıldığı Örnek Bir Çalışma.....	28
2. 1. 18. Tutum Kavramı Üzerine	29
2. 2. Literatür Taramasının Sonucu	30
3. YÖNTEM	33
3. 1. Araştırma Modeli	33
3. 2. Çalışma Grubu	34
3. 3. Verilerin Toplanması.....	34
3. 4. Veri Toplama Araçları / Teknikleri.....	35
3. 5. Veri Toplama Süreci	36
3. 6. Verilerin Analizi.....	37
4. BULGULAR.....	38
4. 1. Tutum Puanları Ölçümü.....	38
4. 2. Güvenilirlik Testi	38
4. 3. Normallik Testi.....	39
4. 4. T Testleri	40
4. 4. 1. Erkek ve Kadın Cinsiyetleri Arasında Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumda Anlamlı Bir Farklılık Var mı?.....	40
4. 4. 2. Eğitim Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesi Okuyan Öğrenciler Arasında Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumda Anlamlı Bir Farklılık Var mı?	40
4. 4. 3. Güzel Sanatlar Lisesi ve Diğer Liselerden Mezun Olan Öğrenciler Arasında Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumda Anlamlı Bir Farklılık Var mı?	41
4. 5. ANOVA Testleri	42
4. 5. 1. Öğrencilerin Yaş Grupları Arasında Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumda Anlamlı Bir Farklılık Var mı?	42

4. 5. 2. Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Sınıf Seviyeleri Arasında Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumda Anlamlı Bir Farklılık Var Mı?	43
5. TARTIŞMA	45
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	48
6. 1. Sonuçlar	48
6. 2. Öneriler	49
6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	50
6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	50
7. KAYNAKLAR	52
8. EKLER	56
Ek 1. Çalışma Kapsamında Kullanılan Anket Formu	57
Ek 2. Anket Formunun Sahibinden İzin Alınması	59
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ.....	60

ÖZET

Sanat Eğitimi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması

Çalışmanın başlıca amacı Güzel Sanatlar Fakültesi ve Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını karşılaştırmak ve olumlu ve olumsuz olarak aradaki farkı ortaya koymaktır. Çalışma Trabzon Üniversitesi, Giresun Üniversitesi ve Ordu Üniversitesinin ilgili Fakülteleri ve bölümlerinde öğrenim gören 184 öğrenci ile yürütülmüştür. Bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını ortaya koymak amacıyla 26 maddeden oluşan 5 likertli ölçek kullanılmıştır.

Analiz sonuçlarına göre, araştırmanın ana problemi olan Sanat Eğitimi bölümlerinde okuyan öğrenciler arasındaki öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında Eğitim Fakültesi okuyanlar lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ancak, ilgili iki fakülte öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının genel anlamda olumlu olduğu kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik Mesleği, Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum, Güzel Sanatlar Öğretmenliği

ABSTRACT

Comparison of Attitudes of Art Education Students to Teaching Profession

The main aim of this study is to compare the attitudes of students of Fine Arts Faculty and Faculty of Education Department of Fine Arts Education on teaching profession and to show the difference between positive and negative. The study was carried out with 184 students studying at the relevant faculties and departments of Trabzon University, Giresun University and Ordu University. In order to determine the attitudes of students in these schools about the teaching profession, 5-point scale consisting of 26 items was used.

According to the results of the analysis, a significant difference was found in the attitudes towards the teaching profession among the students studying in Art Education departments, which is the main problem of the research, in favor of the Faculty of Education. However, it was concluded that the attitudes of the two faculty students towards the teaching profession were positive.

Keywords: Teaching Profession, Attitude of Teaching Profession, Fine Arts Teaching

TABLÖLAR LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Fakülte Bazında Sayısal ve Yüzdesel Değer.....	34
2.	Cinsiyet Bazında Sayısal ve Yüzdesel Değer.....	34
3.	Kullanılan Ölçeğe İlişkin Maddelerin Faktör Yükleri.....	35
4.	Örneklem Grubu Tutum Puanları Ortalaması	38
5.	Güvenirlik İstatistikleri	39
6.	Normallik İçin Ölçümler	39
7.	Cinsiyet Değişkenine Yönelik t Testi Sonuçları.....	40
8.	Fakülte Değişkenine Göre t Testi Sonuçları	41
9.	Mezun Olunan Lise Değişkenine Göre t Testi Sonuçları	42
10.	Yaş Grupları Homojenlik Testi.....	42
11.	Yaş Gruplarına Yönelik Anova Testi Tablosu	43
12.	Yaş Grupları Anova Testi Demografik Verileri	43
13.	Sınıf Grupları Homojenlik Testi.....	43
14.	Sınıf seviyelerine Yönelik Anova Testi Sonuçları.....	44

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil No</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Dünya ekonomi forumu eğitim kalitesi, 2017.	21
2.	Dünya ekonomi forumu, 2018.	22
3.	Nicel araştırma modelleri.....	33

1. GİRİŞ

Öğretmenlerin çağın gereklerine göre yetiştirilmesi tüm toplumların önemli amaçları arasında yer almaktadır. Ülkemizde öğretmen yetiştirme 150 yıldan fazla bir deneyime sahiptir. 1998-1999 eğitim ve öğretim yılından itibaren başlayan yeniden yapılanma ile eğitim fakültelerinde yer alan bölümler ve öğretmenlik programları belirlenmiştir. Buna göre öğretmenlik programları "Eğitim Fakülteleri" bünyesinde toplanmıştır. Eğitim fakülteleri kapsamında yer alan Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri 4 yıllık lisans eğitimi ile öğretmen yetiştirmektedir. Bununla birlikte, Güzel Sanatlar Eğitimi alanında öğretmenlik için Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri tek kaynak değildir. Bununla birlikte, Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri belirli bir süre formasyon eğitimi çatısı altında öğretmenlik meslek bilgisi eğitimini tamamlayarak aynı alanda öğretmenlik yapabilmektedirler.

Hangi kurumda ve kaynaktan yetişirse yetişsin öğretmenler, bireyleri yetiştirme görevinin yanısıra toplumsal yapılanmaya da katkı sağlamaktadır. Öğretmenin sahip olduğu bilgi, beceri ve birikimler onun eğiteceği öğrencilerin davranışlarının niteliğini de etkileyecektir (Gökçe, 1999). Öğretmen, öğrencilerin öğrenmesine yardımcı olurken onların gelişim alanlarını da desteklemektedir (Romizowski, 1984). Bu görev ve sorumlulukların yanında öğretmenlik özveri, sabır ve sürekli kendini yenilemeyi mecburiyet haline getiren bir meslektir. Öğretmenlikte başarılı olma, bu mesleği severek ve isteyerek yürütmeyi gerektirmektedir (Can, 1991; Karagözoğlu, 1987; Küçükahmet, 1976; Saracaloğlu, 1991, Saracaloğlu ve diğerleri. 2000, 2001; Tıkışık, 1988). Öğretmenlerin mesleğe yönelik olumlu tutumlar geliştirmesi, mesleğini yerine getirmesine daha etkili bir biçimde yardımcı olacaktır.

Öğretmen yetiştirmedeki bir yapılanmanın sonucu olarak iki farklı fakülteden yetişen öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının, karşılaştırmalı olarak araştırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu mesleğin nasıl algılandığı, geçmişten günümüze tutumlarında herhangi bir değişikliğin olup oluşmadığı ya da değişiklik oluştuysa bunun sebepleri ve mevcut durumuna ilişkin verileri paylaşmaya çalışmak bu tez kapsamında değerlendirmeye tabi tutulan noktalardır. Dolayısıyla tez kapsamında da, Eğitim Fakültesinde okuyan öğretmen adayları ile Güzel Sanatlar Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları karşılaştırmalı olarak incelenecektir.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Güzel Sanatlar Fakültesi ve Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını karşılaştırmak ve ortaya koymaktır. Bu bağlamda,

1. Eğitim Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesi okuyan öğrenciler arasında öğretmenlik mesleğine yönelik tutumda anlamlı bir farklılık var mı?

Yukarıdaki bu amaca uygun gerekli araştırma yapılmış ve analizler sonuçlandırılarak amaca uygun yanıt verilmiştir.

1. 2. Araştırmanın Alt Amaçları

Yukarıdaki amaç ekseninde çeşitli alt amaçlara da çalışma kapsamında ortaya atılacak ve ilgili bölümler dâhilinde cevaplandırılmaya çalışılmıştır. Bu alt amaçlara ilişkin soruları yüzeysel dillendirmek gerekirse, mesleğe ilişkin tutum ile eğitim alınan akademik bölüm arasındaki korelasyona ilişkindir. Şöyle ki;

1. Güzel Sanatlar Lisesi ve diğer liselerden mezun olan öğrenciler için öğretmenlik mesleğine yönelik tutumda anlamlı bir farklılık var mı?
2. Erkek ve kadın cinsiyetleri arasında öğretmenlik mesleğine yönelik tutumda anlamlı bir farklılık var mı?
3. Öğrencilerin yaş grupları arasında öğretmenlik mesleğine yönelik tutumda anlamlı bir farklılık var mı?
4. Öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıf seviyeleri arasında öğretmenlik mesleğine yönelik tutumda anlamlı bir farklılık var mı?

Yukarıda sıralanan sorular cevaplandırılmış ve konu kapsamında incelenmiş olmakla birlikte sonuca varılmasını amaçlayan verilerin elde edilmesi için analiz yapılmıştır.

1. 3. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Bu araştırmanın birçok gerekçesi ve önemi bulunmaktadır; gerek konu ve örnekleme, gerekse ele aldığı değişken (öğretmenlik mesleğine yönelik tutum) açısından üzerinde çok fazla durulmamış konuları ele alarak ilgili alandaki literatüre katkı sağlayacağı ve teorik anlamda bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Bu araştırmaya karar verilen gerece göstermektedir ki; araştırmanın uygulandığı evren (Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri)'de daha önceden bu araştırma konusu kapsamında ki öğretmenlik mesleğine yönelik tutum konusunda, bu denli bir çalışma bulunmamaktadır.

Ayrıca araştırmanın ilk önemi olarak; araştırma kapsamında araştırılan kurumlardan olan Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin Eğitim Fakültesindeki direkt olarak öğretmen olma amacıyla eğitilen öğrencilere karşın, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ne yönde olduğunu ortaya koyması açısından önemlidir.

Araştırmanın ikinci önemi olarak; bu verilerin analizi ile elde edilecek olan bulgular ve bu bulguların sonuçlarından; öğrenciler, öğretmenler ve bilimum eğitimciler faydalanabilecektir.

1. 4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Konu kapsamında belirlenen yöntemsel ve kavramsal olarak 3 farklı sınırlılık mevcuttur. Yöntemsel sınırlılıkların oluşmasının yegane sebebi mevcut durumdaki imkânlardır. Bu çalışmadaki yöntemsel sınırlılıklardan ilki;

1. İlgili araştırmanın Türkiye'nin sadece üç ilinde bulunan devlet üniversitelerinde (Trabzon, Giresun, Ordu) gerçekleştirileceğini de belirtmek gerekmektedir. Bu nedenle geniş çaplı bir araştırma olmayıp 3 il ile sınırlı kalmıştır.

Çalışmanın ikinci yöntemsel sınırlılığı ise,

1. Bu şehirdeki üniversitelerde yapılacak anket çalışmaları için hedef kitle olarak belirlenen örneklem içindeki katılımcıların sadece 184'üne ulaşılmıştır bu nedenle araştırmanın örneklemini 184 katılımcıyla sınırlıdır.

Çalışmanın kavramsal sınırlılığı burada belirtilen "tutum" kavramı üzerinedir;

2. "Tutum" kavramı yalnızca duyuşsal yönden irdelenmiştir fiziksel bir tutum, davranış ile karıştırılmamalıdır.

1. 5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın varsayımı araştırmacının hiçbir şekilde kontrolü dâhilinde olmayacak şekilde;

1. Katılımcıların içtenlik yönü ile alakalı olarak, anket formuna dürüst ve içtenlikle cevap verdikleri,
2. Araştırmaya katılan öğrencilerin uyguladıkları ölçekteki soruları doğru bir şekilde anladıkları ve bu yönde doğru cevap verdikleri,
3. Ölçek uygulama sürecinde katılımcıların dikkatlerinin dış etkenler kapsamında aynı seviyede etkilendikleri varsayılmaktadır.

1. 6. Tanımlar

Çalışmanın öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları karşılaştırmak üzerine olduğunu düşündüğümüzde tanımı yapılacak olan ilk olgunun “*Tutum*” olduğu görülmektedir.

Tutum: “Bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu, ya da olaya karşı deneyim, bilgi, duygu ve güdülerine (motivation) dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimidir” (İnceoğlu, 2010 s.13).

2. LİTERATÜR TARAMASI

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

2. 1. 1. Güzel Sanatların Doğmasını Sağlayan Sanat Kavramı Üzerine

Sanat sözcüğü günlük dilde bireyin diline pelesenk olmuştur ancak çok eskilerden bu yana devam eden bir tartışmanın da hala odak noktasında yer almaktadır. Bu tartışma; sanatın ne olduğuna temellenmektedir. Bir başka deyişle, “sanat nedir?” sorusuna hala tatmin edici, net ve kesin bir açıklama, tanımlama getirilememiştir. Ancak bu sanatın varlığına gölge düşürmediği gibi toplumların gelişimlerinde ve bireyin kendini gerçekleştirebilmesinde oldukça önemli bir unsur hatta gerekliliktir.

Mağara resimlerinin çizilmesi de insanlık tarihinin en başından bu yana sanata duyduğu ihtiyacın varlığını oldukça nahif ve bir o kadar da keskin bir tavırla göstermektedir.

Ancak bu noktada şundan bahsedilmelidir ki ilk zamanlardaki sanat kavramı ile 16. yüzyıla gelindiğinde bahsedilen sanat, anlamsal olarak değişikliğe uğramıştır. Rönesans, söz konusu kavram için milat özelliği taşıyor. Şöyle ki; sanat sözcüğü için İngilizce'ye bakıldığında görülmektedir ki sanatın karşılığı olan sözcük “art”tır ve “art”, “artificial” sözcüğüyle yakından ilişkilidir. Artificial ise “yapay” anlamını taşımaktadır (URL-1, 2019). Keza, yapay sözcüğünün karşılığı “künstlich” olarak bilinmektedir. Almanca sanat sözcüğünün karşılığında ise “kunst” sözcüğü yer almaktadır (URL-2, 2019). Dolayısıyla “yapay”lık temelinde görülen bir kavramdır sanat kavramı. Ancak yukarıdaki cümlelerde ifade edilmeye çalışıldığı gibi bu anlam Rönesans'ta değişime uğruyor ve bugünkü anlamına daha yakın bir ciddiyet kazanıyor. Fakat Rönesans döneminden sonrasına dek sanat ile zanaat sözcüklerinin birbirlerinin yerine ikame edildiklerini belirtmekte fayda bulunmaktadır. Öte yandan sanat sözcüğünün kavramsal açıdan tasarım sözcüğünden ayrıldığını ve bu söz konusu ayrımın takribi olarak Sanayi Devrimi dönemlerine denk geldiğini de bu başlık altında belirtmek gerekmektedir (Bettina, 2008, s.525). Son olarak; modernizm etkisiyle yeni bir dünya toplumunun oluşması neticesinde meydana gelen popüler kültür ile sanat alanları arasında bir başka tartışmanın varlığına ilişkin emarelerin görüldüğünü söylemek, bu çalışma kapsamında ifade edilmesi gereken bir başka bilgidir. Çünkü, dünyanın çehresini ve anlayışını kökten değiştiren İkinci Dünya Savaşı sonrası özellikle Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupalı devletlerin önderliğinde gerçekleşen tüketim, vahşi kapitalizmin ağzını sulandırmakta ve ağzı sulanan vahşi kapitalist anlayış da beraberinde daha büyük tüketim toplumunu meydana getirmektedir. Bu durum

toplumsal ihtiyaç, beklenti ve yapıyı değiştirmekte idi. Bu döngü, popüler kültürün güçlenmesine yaradı. Savaşın sonrasındaki yıllarda,

Sanatla gerçek yaşam arasındaki bağlantıyı sorgulamamasına neden oldu. "Yüksek" sanat terimi, resim, heykel ve o zamanlar kabul görmüş sanat teorilerini izleyen ve galerilerde ve müzelerde sergilenmeyi görmeyi beklediğimiz diğer eserleri ifade etmek için kullanılmıştır. "Düşük" sanat veya popüler kültür, çizgi romanlarda, endüstriyel tasarımda, filmlerde, televizyonda ve reklamlarda olduğu gibi, genel halk için yapılan görüntülere atıfta bulunmuştur.

Geleneksel olarak, sanat dünyası popüler kültürü değerli bir sanat kaynağı olarak görmedi. Bazı sanatçılar, popüler kültürden (alçak sanattan) görüntüler veya nesnelere alarak ve bunları sanat kurumlarında sergileyerek bu geleneklere isyan ettiler. Amaçları, yüksek sanat ve birlikte yaşadığımız nesnelere arasındaki engelleri yıkmak ve insanların çevrelerindeki kültürün değerleri hakkında düşüncelerini sağlamaktır (URL-3, 2004).

2. 1. 2. Güzel Sanatlar

Sanat kavramı için popüler kültürün etkisi düşünülmeden bilinmesi gereken bir ayrıntı vardır. Güzel sanatlar beş ayrı daldan meydana gelmektedir ve bu dallar; resim, şiir, müzik, mimarlık ve heykel olarak sıralanabilmektedir. Ancak bu alanlar güzel sanatların genişleyecek yelpazesinin sahipleri değildi ve bu nedenle de yeni alanların, kavramın oluşturduğu alana dahil olması kaçınılmazdı. Bu bağlamda zaman içinde bahçe düzenleme, dekoratif sanatlar ve gravür, tiyatro, dans, kimi zaman opera, edebi düzyazı ve hitabet gibi dalların da söz konusu sanat dalının içine dâhil edilebildiğinin belirtilmesi gerekmektedir (Kristeller, 1980, s. 164). Burada altının çizilmesi gereken husus şüphesiz ki genişleyen bu sanat alanının içine dâhil olan unsurlar bazı sanatçıların ya da konunun otoritelerinin öznel yargılarına göre davranmış olduklarıdır. Alan, onlar istediği için genişlemiş olmasa da etkileri bu durumun gerçekleşmesine bir şekilde katkı sunmuştur.

Antik Yunan klişelerini bilmemiz boşuna değildir. Klişe şeklinde ifade edilen bu bölüm aslında yukarıdaki paragrafta belirtildiği üzere bir gereklilikti ve bu sayede ölümsüzlüğü elde etmiştir. Ölümsüzlüğün elde edilmesi neticesinde klişe olarak kalmışlardır ki burada toplumun alıştığı gibi bir olumsuz anlam çıkarılmamalıdır.

Güzel sanatlar, duyguların tezahürünü esas alan bir biçimdir. Mekanik düşüncelerden ziyade zevk ve dolayısıyla duygu hâkimiyeti mevcuttur.

2. 1. 3. Türkiye’de Güzel Sanatlar Eğitim Üzerine; Atatürk’ün Sanata Bakış Açısı

Türkiye’nin kurucusu Ulu Önder, gerek sanata dair, gerekse sanatçıya dair en üst düzey makam ve yetkili olarak değer veren ve toplumun da değer vermesi gerektiğini salık veren isimdir. Sanat ve sanatçıya değer vermesi, güzel sanatlara yönelik anlayışını da

ortaya koymaktadır. Kendisi, toplumun gelişmesi için mutlak suretle gelişmesi gereken alanların başında sanatı işaret etmiş ve bu uğurda çeşitli girişimlerin altına da imza atmıştır. Yine kendisine ait birçok özdeyişte sanatın hayati bir önem taşıdığını vurgulayarak söz konusu kavramın toplumsal gelişim ve çağdaşlaşma sürecinde elzem bir basamak olarak değerlendirmiştir. Hatta, "Sanatsız kalan bir toplumun hayat damarlarından biri kopmuştur" özdeyişi de kavramın alanını genişletmek ve sanatın toplumun her zerresine sirayet etmesini sağlamak adına ne kadar ciddiye aldığını yeterince göstermektedir.

Bu konu özelinde Mustafa Kemal Atatürk öncesi sanatın gelişimine destek verilmediği, Osmanlı Devleti'nin ulusunun sanattan mahrum kaldığı düşünülmemelidir. Zira böyle bir düşünce mesnetsiz olacaktır.

Aşağıdaki ilgili bölümlerde daha detaylı verileceği üzere; 1930'lu yıllar itibariyle her anlamda ve her alanda gelişime muhtaç ve bu konularda azimli olan genç Cumhuriyet'in Hal Evlerine, kırsal alana tiyatro ve resim gibi güzel sanatları aşılacak için misyon yüklediğini belirtmek yerinde olacaktır. Yine Atatürk'ün bizzat talimatı sonrası yurt dışına gönderilen 20 öğrencinin 5'inin ressam olması durumu yeterince açıklamaktadır.

Osmanlılar zamanında 1883 de "Sanayi Nefise Mektebi Alisi" olarak kurulan yüksekokul 1926'da Atatürk'ün emriyle Güzel Sanatlar Akademisi'ne dönüştürülmüş ve Fındıklı'da çifte Saraylardan önce birine, sonra ikisine taşınmıştır. 20 Eylül 1937'de Dolmabahçe Sarayı Velihaht Dairesindeki İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nin açılışını Atatürk yapmıştır (URL-4, 2019).

2. 1. 4. Cumhuriyet Öncesi Sanat Tarihi Anlayışına Bakış Açısı; Osmanlı Devleti

Atatürk öncesi dönemde ne kadar iptidai yöntem ve anlayış hakim olsa da, çağın gereklerini yakalamak maksadıyla birtakım kıpırdanmalar olarak görülebilecek, fakat günümüzde incelendiğinde oldukça köklü sayılması gereken yenilikler gerçekleştirilmek istenmiştir.

Fransız İhtilali, sömürge yarışının ivme kazanması ve Sanayi Devrimi gibi küresel etkileri yadsınamayan ve radikal niteliklere sahip değişiklikler, beraberinde Osmanlı Devleti'nin ayağa kalkma mücadelesini simgeleyebilecek hareketlerin yaşanmasını sağladı. Yeterli olmasa da bu girişimlerin gerçekleştirilmesi, hatta bu konuda çaba gösterilmesi dahi Osmanlı'nın ilkelerinde değişikliklerin yaşanmasına olanak tanımıştır. Özellikle 18. yüzyılın başlarından 20. Yüzyılın başlarına kadar geçen yaklaşık 200 yıllık süreçte tabular yıkılmak istenmiştir. Bu tabular arasında yer alan "Tanrı düzeni" yerini yavaş yavaş bile olsa "tabiat düzeni"ne bırakmış; "gelenek" kavramı "ilerleme"ye evrilmiş; "denge" ise "devrim" olarak kayıtlara geçmeye başlamıştır.

Söz konusu sürecin başından itibaren Osmanlı Devleti'nin ayağa kalkmaya gayret etmesi ve bu amaçla geleneksel kurum ile ruhu yeniden ortaya koymak istemiştir. Bu bağlamda önce makine, arazi, araç, silah gibi devletin işleyişi ve yeniden kurmak istediği hâkimiyet açısından önemli görülen hususların daha iyi öğretilmesi amacıyla 3. Selim döneminde açılan Mühendishane-i Berri-i Hümayun (1795)'un ders programlarına teknik resim derslerinin girilmesi sağlanmıştır. Bu adımı ve ilerleyen süreçte sadece sanat eğitimi verilen bir eğitim kurumu olan Sanayi-i Nefise Mektebi(1883)'nin açılması izlemiştir. Bu kurum, çağdaş sanat eğitimi veren bir kurum olarak bilinmelidir. Söz konusu kurumun 1927'de Devlet Güzel Sanatlar Akademisi adını aldığı ifade edilmelidir. Daha sonra ismi Mimar Sinan Üniversitesi(1982)'ne dönüştürülen kurum, günümüzde varlığını sürdürmektedir (Elmas, 2014, s.177).

Yine Elmas'ın aktardıklarına değinmek gerekirse; Sanayi-i Nefise Mektebi, ataerkil toplum yapısının getirilerinden dolayı erkek öğrencilerin eğitim alabildiği bir kurum olarak dikkat çekmekte. Ancak dönemin koşullarının değişmesi ve mevcut sistem üzerindeki baskının artması neticesinde kız öğrencilerin de güzel sanatlar eğitimi alması adına bu kuruma paralel başka bir kurumun daha varlığı çözüm olarak düşünülmüş ve bu doğrultuda 1914 yılında İnas Sanayi Mektebi kurulmuştur. İki kurum 1925 tarihine kadar ayrı ayrı faaliyet yürütürken bu tarihten sonra birleştirilmiştir. Esas yöntemin "usta-çırak" denklemine olduğu eğitim anlayışı 1970'lere dek sürerken ardından kurulacak sanatsal eğitim kurumlarına da örnek teşkil etmiştir. Şöyle ki;

Cumhuriyet döneminde, Türkiye'nin siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel yönden geçirdiği değişim paralelinde, devletin güzel sanatlara ilgisi ve desteği artmış, güzel sanatların her alanında başlatılan yenileşme çabası, güçlü bir ivme kazanmıştır. Orta dereceli okullara öğretmen yetiştirilmesine yönelik en köklü girişim olan Gazi Orta Muallim Mektebinde, 1932-1933 öğretim yılında Resim İş şubesi açılmıştır. Resim İş şubesi, pek çok sanatçının yetişmesi ve Türkiye'de ilk kez resim öğretmeni yetiştiren bir kurum olması nedeniyle ayrı bir önem taşımaktadır. Burası daha sonra Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü, ilerleyen süreçte de Gazi Eğitim Fakültesi Resim-İş Bölümü adını almıştır (Elmas, 2013, s. 178).

2. 1. 5. Öğretmenlik Mesleğinin Tarihçesi

Öğretmen kimdir? Öncelikle bu soruya kısaca yanıt vermek gerekmektedir. Öğretmen; devlet kurumu veya özel bir eğitim kurumunda çocukların ve gençlerin öğrenme aşamasındaki yaşamlarına rehberlik etmek veya yön vermekle görevli ve bu amaca uygun yetiştirilmiş kimsedir.

Bu kısa tanımın ardından başlığı ilgilendiren ve detaylandıran kısımlara geçilebilir.

Öğretmek fiilinden dolayı ortaya çıkan söz konusu kavramın meslekleşme süreci yönünden doğuşuna ilişkin net bilgiler bulunamamakla birlikte tarihin ilk dönemlerinden itibaren bir ihtiyaç görüldüğünden toplum içinde, aileden başlamak suretiyle ifa edildiği

söylenbilir. Öğretmenlik, mesleki anlamda ilk olarak, din adamlarınca ve filozoflarca icra edilmiştir. Tabii söz konusu iki alanın temsilcileri, bu görevi ikincil görev olarak icra etmiştir. Ancak durumun komplikeleşmesi ve ihtiyacın şekil değiştirmesi neticesinde değişime uymak gerekliliği ortaya çıkmış ve öğretmenlik mesleğinin doğması gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Bu kerte öncelikle kelimeye ilişkin birkaç kısa açıklamanın bulunması gerekliliği açığa çıkmıştır. O nedenle öğretmenlik kelimesinin kökenine ilişkin; *ög* sözcüğünün *akıl* ve *zihin* anlamını taşıdığını belirtmekte fayda var. Ayrıca *ög* kelimesi anne anlamına da gelmektedir (URL-5, 2016). Öte yandan söz konusu kelimenin eski dildeki karşılığı olan muallim sözcüğünün etimolojik kökenine eğilmek gerektiği zaman Arapça kökene sahip olduğu belirtilmeli ve talim eden anlamını taşımaktadır.

Küresel anlamda bir değerlendirme kapsamında, 19. yüzyılın öğretmenlik mesleği için önemli dönüm noktalarından biri olduğu söylenebilir (Oktay, 1991. s. 321). Çünkü bu yüzyılda değişimin küresel bir nitelik kazanmasıyla karmaşıklaşan bilgi ağı, komplikeleşen dünya düzeninde bu gerekliliği ortaya çıkarmış ve geleneksel yöntemlerin yanı sıra bu alanda eğitim vererek yetiştirilecek eğitimcilerin varlığını sağlamak amacıyla çeşitli kurumlar kurulmaya başlanmıştır.

Bu çalışma kapsamında Türkiye'deki öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik benimsedikleri tutum odak noktası olarak belirlendiğinden, mesleğin bu coğrafyadaki gelişimine eğilmek yerinde olacaktır.

Osmanlı Devleti'nde bu konudaki gelişmelerin miladı Tanzimat Dönemi olarak görülebilir. Bu dönemden öncesi daha geleneksel olarak nitelendirilebilecek yöntemlerin hakim olduğu öğretmenlik anlayışları bu dönemle birlikte değişmiş ve yerini dönemin modern olarak nitelendirilebilecek yöntemlerinin hakim olduğu anlayışlara bırakmıştır.

Osmanlı Devleti'nde çeşitli evreler geçirmiş olan söz konusu meslek grubu 5 farklı şekilde sınıflandırılabilir:

- a) Sıbyan Mektebi Öğretmenleri
- b) Medrese Öğretmenleri
- c) Enderun Mektebi Öğretmenleri
- d) Askeri Okul Öğretmenleri
- e) Azınlık ve Yabancı Okullar Öğretmenleri

Yukarıda sıralanan kurumlara ilişkin kısaca bilgilendirme yapmak tezin kapsamı açısından olumlu olacaktır.

Sıbyan mektepleriyle başlanırsa, bu kurumların Osmanlı Devleti eğitim sistemi içindeki anaokulu muadili olarak nitelendirilebilecek kurumlardır. Akyüz'ün aktardığına

göre anaokulu işlevinin yanı sıra yüzeysel anlamda ilkokul seviyesinde öğretim sağlamaktaydı.

Yine Akyüz'ün aktardığı (1984) bilgilere dayanarak listenin ilk sırasında yer alan Sıbyan mekteplerinin yaklaşık olarak dört beş yaşlarındaki çocukların öğretim görmesi için alındığını ifade edebiliriz. Bu kurumlardaki öğretim süreci ise takribi olarak 4 ile 5 sene arasında seyretmektedir.

Bu noktada medrese öğretmenlerinin durumu da açıklığa kavuşmalıdır. Öncelikle bilinmelidir ki, medreseler orta öğretim (lise dengi) ile yüksek öğretim olarak tarif edilen üniversitelerin dengi sayılan kurumlardır. Bu kurumlardaki öğrenciler, mezuniyetlerinin akabinde medreselerde öğretmen olarak görev yapmaya aday idi. Bu kurumlarda; 16. yüzyılın ilk yarısına dek bir sistem uygulanmakta ve bu sistemin genel geçer bir kabul edilirdiği görülmektedir. Sistemin adı "mülâzemet". Bu sistem ve yöntem, atama ve yükselme sınavının varlığı esasına dayanarak fayda sağlayan (dönemin koşullarında) bir yöntemdi. Medrese öğretmenleri hoca ya da müderris gibi unvanlar alırdı.

Ancak bu sistem, Akyüz'ün (2008) ifade ettiği üzere yaklaşık olarak 16. yüzyılın ikinci yarısı itibariyle fayda getiren bir sistem olmaktan ziyade uğradığı bozulma neticesinde öğretim sürecine ve genel olarak eğitim sistemine zarar vermeye başlamıştı. Çünkü işin içine göreve layık olmadığı halde nepotik anlayış doğrultusunda getirilen işi bilmez birçok kişinin müderris olması gibi gayriahlâki bir durum girmişti.

Akkutay'ın (1984) da belirttiği şekilde, Enderun Mektebi öğretmenleri ise Enderun Mektebinin anlatılmasını zorunlu kılmaktadır. Fatih Sultan Mehmet döneminde geliştirilen ve Topkapı Sarayı içindeki iki ana bölüm içinde yer alarak önemini ortaya koyan söz konusu bu okulun en bilinen özelliği ve amacı Hristiyanlar arasından seçilen yetenekli çocukları yetiştirerek güvenilir bir birey haline getirerek devlet adamı ve asker yapmaktır. İlgili okulun direkt padişaha bağlı olduğunu söylemek gerekir.

Askeri okul öğretmenleri ise devletin en dikkat ettiği kurumların başında gelmektedir. Özellikle 18. Yüzyılda ciddi atılımların görülmesiyle yeni askeri ve teknik okullar açıldığı bilinmektedir ve 1734 yılında kurulan Ulufeli Humbaracılar Ocağı ve burada gerçekleştirilen teknik eğitim bir örnektir (Kaçar, 2004, s. 460).

Asli vazifesi din adamlığı olan kişilerin, emir-atama yöntemiyle öğretmenlik görevini yürüttükleri kurumlar ise yabancı ve azınlık okulu öğretmenleri sınıfına dahil olan bölümdür.

Sultan Abdülmecit döneminde 1839 yılında okunan bildiriyle ilan edilen Tanzimat Fermanı yeni bir dönemin başlangıcı olarak görülmektedir (Eryılmaz, 1992, s. 38). Bu gelişmeyle batı anlayışı olarak ifade edilen çağdaşlaşmanın somut manada ilk girişimler gerçekleştirilmiştir. Bu dönem içinde modern anlayışı hâkim kılma çabaları hız kazanmış

ve bu modern anlayışın birçok kilit alanı kapsamayı düşünölmüştü Bu alanlardan biri de eğitim ve öğretim alanı olmuştur.

Medrese dışında yeni bir ortaöğretim sisteminin yapılandırılması bu dönemin getirdiği çağdaşlaşma amacı ile dillendirilmiş ve uygulamaya geçirilmesi istenmiştir. Eğitim ve öğretim alanındaki gelişmenin önkoşulu medreselerdeki değişimler olarak hedeflenmiştir.

Bu kapsamda gerçekleştirilen ilk atılım rüştiyelerdir. Rüştiyeler, yeni okulların ilki, Rüştiyeler, ilköğretim seviyesinin bir seviye üstünü işaret etmektedir. Bir anlamda ortaöğretim kurumlarıdır. İlk rüştiye, Tanzimat Fermanı'nın ilan edildiği 1839 yılı içinde açılmış ve böylece ciddiyet gösterilmiştir (Akdağ, 2016, s. 54). Hal böyle olunca rüştiyeler için çağdaş bir anlayışla yetiştirilmiş öğretmenlere ihtiyaç duyulmuştur.

2. 1. 6. Erkek Öğretmen Yetiştirilmesi

Tanzimat Fermanı ile amaçlanan çağdaşlaşmanın gerçekleştirilmesi önemli görölmekteydi Bu nedenle kurulan rüştiyelerde öğrenci yetiştirmek için görevlendirilecek öğretmen kadrolarını oluşturmak gerektiğinden çözüm üretilmeye çalışılmıştır. Ancak dönemin konjonktürünün yarattığı atmosferden mütevellit bu oldukça zor bir çözüm önerisiydi.

Ergin'in değindiği üzere bu öğretmenler eldeki mevcut kadrolardan dönüştürülecekti. Bu kadro geleneksel anlayışla yetişmiş, eski ile yeni arasında eskiyi temsil eden öğretmen adaylarından oluşmaktaydı. Bir başka deyişle, medrese için yetiştirilmekte olan öğretmen adayları bir anlamda birim değıştiren ve rüştiyelere geçecekti (Ergin, 1977).

Bu noktada ilk kurulan okul resmî makamların, Darülmualimîn adını verdikleri öğretmen okuludur. Okulun resmi açılış tarihi 1847'dir ve açılış için belirtilen gerekçeler maddeler haliyle aşağıdaki şekilde sıralanabilir (Öztürk, 1996).

Sıbyan mekteplerindeki görev yapan öğretmenler, sıbyan mekteplerinin derslerini okutabilirlerse de, bu okutanlar arasında Rüştiyelerin derslerini ve bilhassa matematikle diğer dersleri okutabilecek kimsenin yetiştirilmemiş olması (Matematik ve diğer derslerden kasıt dünyevi olarak adlandırılmaktadır),

Yeni anlayışın hâkim kılınabilmesi için kurulmuş olan Rüştiye mekteplerinde eğitim ve öğretim yöntemlerini işleyen bir düzeni oturtmak için yeni öğretmenler yetiştirilmesi gerekliliği, yeni yetiştirilecek olan öğretmenlerin programlarda yer alan yeni (dünyevî) derslerini ve de yeni eğitim öğretim yöntemlerini öğrenerek eğitim ve öğretim yapmalarının gereği (Öztürk, 2005), görüldüğü üzere gerekçeler amacı ortaya koyan net açıklamalar olarak durmaktadır. Bu haliyle dönemin modern anlayışı doğrultusunda ciddi ve somut bir adım daha atıldığını söylemek yerinde olacaktır.

2. 1. 6. 1. Darümuallim Kurumu Hakkında

Türk eğitim tarihinde ilk kez öğretmen yetiştirme okulu kurulmuş ve öğretim sürecine ilişkin ilk geniş çaplı eğitim çerçevesi oluşturulmuştur. Mekâtib-i Umumiye Nezaretinin başına getirilen ve sonraki dönemlerde Paşa unvanı ile birden fazla kez Eğitim Bakanlığı görevini icra eden Ahmet Kemal Efendi'nin önderliğinde ilk defa erkek öğretmen okulu olacak olan Darümuallimîn isimli kurumun açılışı gerçekleşti. Tarihler 16 Mart 1848'i gösterdiğinde kurulan bu kurum İstanbul'un bugünkü Fatih ilçesinde teşkil olundu. Bu açılış Türk öğretmenin meslek tarihinde dönüm noktası olarak adlandırılabilir. Bu bir milattır çünkü sonraları Darümuallimîn-i Rüşdî de denmiştir (Akyüz; 2014).

Yukarıda yer alan açıklamadan da ortaya çıkmış olduğu gibi aşağıdaki sonuçlara ulaşılmaktadır: Sistem yürütücüsü olanlar duruma eğilmiş, gelişimi önemsememiş bir zihin yapısına, düşünce tarzına sahiptir. Kurulacak bir öğretmen okulu sayesinde o sıralarda yeri kurulan veya var olan orta okul düzeyinde öğretim sağlayacak olan rüştiyelerin programlarının dahilinde mevcut bulunan yeni ve dünyevî dersler ile tanışmış bir kitle söz konusu olmuştur. Üstelik öğretim sürecinde aktif rol alıp, sürece katkı sunacak bir kitlenin var olacağı düşüncesi de sistem yürütücülerinin (yetkililerin) hoşuna giden bir durum olmuştur. Çünkü yetkililerin de fark ettiği üzere köhnemiş ve modern anlayıştan uzaklaştırılmış bir öğretim sistemi başarı getiremeyecektir. Spesifik anlamda zenginleştirilmek istenen kurum, yaklaşık 76 yıl boyunca varlığını sürdürmüştür.

İşte, çağdaş anlamda öğretmenlik mesleğinin doğuşu, Tanzimat döneminde bu düşünce ve amaçlarla gerçekleşmiştir. Dönemin iptidai anlayışından uzak kalmak isteyen yöneticiler, toplumu istenilen ölçüde modernleştirmek amacıyla söz konusu kurumun faaliyetlerini önemsemıştır. Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile var olan yenileştirme çabaları böyle bir kurum ile vuku bulmuştur. Böylesine köklü ve beklenmedik bir yenileşme (Tanzimat Fermanı) hareketinin ardından samimi adımların atılması gerekiyordu ki somut neticeler elde edilsin. Bu samimiyet süreç boyunca tutarlı bir görüntü yaratmalıydı. Dönemin yöneticileri de bunu sağlamak adına söz konusu girişimlere hız verdi ve Rüşdiye Mektepleri'nin kurulması yeterli görülmeyip Darümuallim kuruldu, kurulmasıyla birlikte gelişmeler yakından izlendi.

İşte bu tutarlılığın göstergelerinden birisi de, dönemin medyasının kullanılması olmuştur. 19. Yüzyılın Osmanlısı'ndaki en büyük gazetelerden biri olan ve resmi olarak ilk Osmanlı Türk gazetesi olarak bilinen Takvim-i Vekayi'de Darümuallim'in açılması haberleştirilmiş ve konu ilgili sütunda irdelenmiştir. 29 Mart 1848 tarihini taşıyan haberin çıktığı sayının numarası 372'dir. Bu sayıda Darümuallim kurumunun toplum içinde geleceğe yönelik yükleneceği misyonun beklentilerine yönelik nasıl bir havanın oluştuğu anlaşılabilir. Eğitim ve öğretim alanında birkaç engelle karşılaşıldığı belirtilmiş ve kolay

yöntemlerin benimsenip uygulamaya konulmadan bu tip engellerin aşılamayacağına sinyali verilmiştir.

İlk kez Prof. Dr. Yahya Akyüz'ün çevirdiği o metnin okunması ve doğru yorumlanması kurumun toplumsal fayda sağlaması açısından önemini ortaya koymaya yetecektir:

(...) Devletin ve milletin mutluluğunun temeli olan halkın eğitimi gibi hayırlı ve yararlı bir konuya fazlasıyla önem veren ve bunun için gerekli yolların sağlanması ve gerçekleştirilmesine sürekli olarak özen gösteren Padişahımızın önceden çıkardıkları bir Fermana göre eğitimin geliştirilme yollarını ve düzenlenmesini görüşmek amacıyla ünlü ulemâ ve eğitimcilerden oluşan Meclisi Maarif-i Umumiye adıyla bu işler için bir meclis kurulmuştu. Yüce Tanrı'nın yardımıyla, bilimlerin yayılması ve özendirilmesi ve bunu kolaylaştırıcı yolların bulunması sürekli olarak adı geçen mecliste görüşülmekte ve bunun olumlu sonucuna göre Padişahımız sayesinde mekteplerin düzeni yoluna girmektedir. Gerçekten, mekteplerde çocuklara eğitim ve öğretimi yaptırılacak yüce bilimler ve gerekli fenlerin öğretimi ve anlatılmasının kolay bir yöntemi bulunmazsa, öğretimde yine güçlüklerden kurtulunamaz. Bu nedenle, böyle bir kolay öğretim yönteminin öğretileceği ve ileride mektepler için öğretmene ihtiyaç duyuldukça oradan alınmak üzere bir Darülmualimîn (erkek öğretmen okulu) kurulup binasının yapılmasına ilişkin Padişahımızın iradesi yayımlanmıştı. Bu irade gereğince adı geçen Darülmualimîn'in yerinin uygunluğu nedeniyle Fatih civarında temeli atılmıştı. Şimdi tümüyle bitmiş olup öğretmenleri ve öğrencileri dahi araştırılıp sağlanmıştır. Padişahımızın bu başarısı Tanrı'nın yardımının da bir göstergesidir. Darülmualimîn'in şanlı ülkemize yaraşır şekilde açılışı için çıkarılan emir gereğince, adı geçen Meclis-i Maarif-i Umumiyenin saygıdeğer tüm üyeleri, bu (içinde bulunduğumuz) Rebülâhir ayının onuncu perşembe günü oraya gitmişler, Darülmualimîn'in öğretmenleri ve öğrencileri de hazır bulunmuşlar ve kurumun açılışı yapılmıştır. (Takvim-i Vekayi Gazetesi, 29 Mart 1848'den akt., Akyüz, 2014, s.28).

Metnin son kısmında ise kurumun var edilme sebepleri ve ortaya koyacağı yararlarla ilişkin olarak dönemin hocasınınca Padişah'a yönelik edilen duadan bahsedilmekte ve metin bitirilmektedir.

Haberleştirilen bu metinde dikkati çeken noktalar kurumun kuruluşunun duyurulmasıyla birlikte kurumun önemi vurgu yapan mesajların verilmesidir. Sıralamak gerekirse;

- Halkın eğitimi, devletin mutluluğu olarak görülmektedir.
- Bu konuda dönemin padişahı Sultan Abdülmecid'e methiyeler düzülmektedir.
- Meclisi Maarif-i Umumiye isimli meclis bu *hayırlı işler* için kurulmuştur. Hayırlı işlerden anlaşılması gereken; yayımlanan Tanzimat Fermanı'ndan bahsedildiği üzere eğitim ve öğretim alanında gerekli adımları atabilmek için ulema ve konunun uzmanı olabilecek eğitimcilerden teşekkül etmiş bir yapıdır.
- Bilim önemlidir. Keza bilimin okul derslerine yansıtılması toplumun geleceğini şekillendirmek için mutlak yapılması gerekmektedir. Bun nedenle okullarda bilimsel temelli, hızlı öğrenmeyi kolaylaştıran yöntemlerin kullanılmasının işaret

edilmesi de bu haber metninde göze çarpan noktalardan biridir. Çünkü ancak bu şekilde toplumun içinde bulunduğu tespit edilen sorunlar yok edilebilir.

- Kurulan Darülmualim isimli bu kurumunun amacı da bu umudun yeşermesini sağlayan bir etkidir. Çünkü bu kurum vasıtasıyla istenilen bilimsel temelli ve hızlı öğrenme yöntemleri uygulama fırsatı bulunmuş olacaktır.
- Dönemin çağdaş eğitim anlayışının hakim kılınmak istendiği bu süreçte kurulan eğitim kurumlarının öğretmen ihtiyacı Darülmualim kurumunca sağlanacaktır ki bu da kurumu bir nevi “kaynak” olarak görmek anlamını taşımaktadır.

Özetle, halkın mutluluğu bu kurumun varlığına ve işleyişine bağlıdır. Gazete, haberini bu ekseninde yazmıştır. Yetiştirilen öğretmenlerin nitel ve nicel olarak hangi seviyelerde yetiştirildikleri bu çalışmanın konusu olmadığından aşağıdaki bölümlerde bu kez Cumhuriyet ilan edildikten sonraki dönemde öğretmenliğe bakış açısını incelemeye çalışmak başlıca amacı teşkil edecektir.

2. 1. 6. 2. Kadın Öğretmen Yetiştirilmesi

Darülmualim'in kurulması müthiş bir gelişme sayılsa da yetersiz kalacaktı ve arzu edilen, hedeflenen amaca ulaşılması için bu kuruma eşlik edecek bir başka kuruma ihtiyaç duyulmaktaydı. İşte Darülmualimat bu evrede ortaya çıktı. Tarihler 1859'u gösterdiğinde kız öğretmen yetiştirme'nin ilk aşaması olarak kız rüşdiyesi kurulur. Bu kurumun daha verimli olması adına ise 1870 yılında Darülmualimat'ın kurulması gündeme gelir ve girişim gerektiği şekilde gerçekleşir (Akyüz, 2014). Akyüz'ün aktardığı ifadeye göre bu kurum, Cumhuriyet'in erken diye tabir edilen ilk yıllarındaki sisteme uyum sağlayabilecek kadar nitelikli ve daha da ilginç içinde bulunduğu dönem için katkı sağlamıştır. Hatta bu kurum, II. Meşrutiyet döneminde faaliyete geçirilen ve kadınlar için üniversite niteliğinde bir kurum olarak görülmesi gereken İnas Darülfünûnu'nun öğrenci kaynağını teşkil etmiştir.

2. 1. 7. Cumhuriyet Dönemi Öğretmenlik

Ülkenin kurucusu Mustafa Kemal, toplumu yeniden tasarlamak ve toplumun hak ettiğine inandığı muasır medeniyetler seviyesini yakalaması için eğitim ve öğretim alanına fazlasıyla değer vermekteydi. Bu anlamdaki birçok söyleminin altının doldurulduğu gerçeği yadsınamayacaktır. Çünkü bu anlamdaki samimiyet, alana doğrudan etki edecek çeşitli devrim ve politik anlayışlarla tutarlılık sergilenmesi açısından sağlanmıştır.

Kurucu Mustafa Kemal Atatürk'e ait olan " Öğretmenler; Yeni nesli, Cumhuriyetin fedakâr öğretmen ve eğitimcileri, sizler yetiştireceksiniz. Yeni nesil sizlerin eseri olacaktır. Cumhuriyet; fikren, ilmen, fennen bedenlen kuvvetli ve yüksek karakterli koruyucular ister.

Yeni nesli bu özellik ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir. Sizin başarınız Cumhuriyetin başarısı olacaktır" sözü kendisinin, öğretmenlik mesleğine yönelik bakışını gayet net bir biçimde ortaya koymaktadır. Ona göre öğretmenlik kutsaldır ve kendisine bahşedilen toplumsal sorumluluğa yakışan bir profile sahiptir. Bu meslek, beklentileri karşılamalıdır ki; toplumsal ve toplumun her alanına dokunacak, sirayet edecek devrimlerin en az sorunla, en sağlıklı bir biçimde gerçekleşmesi mümkün olsun. Atatürk, iyi öğretmen yetiştirilmesi için ne gerektiğinin farkında olarak söz konusu alanda gelişim sağlanması için gerekli politik atakları gerçekleştirmiştir. Bu politik gelişme ve devrim hareketlerini aşağıdaki ilgili başlıkların altında inceleneceğini belirtmek yeterli olacaktır. Öte yandan, kısa bir girizgâhın devamı olması suretiyle Mustafa Kemal Atatürk'ün kendisine bahşedilen "Baş Öğretmen" unvanının da gerekçesi olarak kendisinin bu alandaki gelişime ne kadar değer verdiğinin göstermesi açısından örnek olarak sunulabilir.

Bir ülkenin milli nitelikli olması gereken eğitim ve öğretim sisteminin sitem uygulayıcıları öğretmenlerdir ancak bu bir sarmalı ifade eder ki bir sonraki sarmal da ülke yöneticilerini ilgilendirmektedir. Buradan anlaşılması gereken, siyasi erkin sorumluluğudur zira öğretmen yetiştirme sisteminin olumlu neticeler verecek doğru bir sistem üzerine inşa edilmesi ya da toplumsal dokularla uyum sağlayabilecek bir sistem uyarlamasının gerçekleştirilmesi/yansıtılması ve entegrasyon süreci milli eğitim açısından hayati önem taşımaktadır. Bu nedenle de öğretmenler nasıl milli eğitim sisteminin uygulayıcı ve yürütücüleriyse, öğretmenleri yetiştirecek politik anlayışın sistem uygulayıcısı ve yürütücüleri de muhakkak ki siyasi erkin ilgili yetkilileri ve kurumlarıdır.

İstiklal Mücadelesinin ve öncesindeki Birinci Dünya Savaşı'nın yarattığı toplumsal yorgunluk ve kısmi iktidar boşluğu öğretmenliğe yansımıştır. Çünkü, öğretmenliğin yetiştirme biçimi sorgulanmaya başlanmıştır. Sorgulanmak denilmesi yanlış bir anlama yol açmamalıdır. Buradaki sorgulayan herhangi bir sivil toplum kuruluşu ya da toplumun kendisi değildir. Siyasal erkin sorumluluk alanında bulunması nedeniyle iktidarın neler yapılabileceğine dair bir sorgulamadır. Bu sorgulama ile amaçlanan tıpkı Tanzimat Fermanı'nın yayımlanmasını takip eden süreçte olduğu gibi nitelikli ve nicelik açısından yeterli olabilecek bir öğretmen kitlesi yaratmaktır. Bu en elzem görülen meselelerden biriydi. Elzem olmasının sebebi, önceki dönemlerin konjonktürel olgularını incelemek gerekir. Çalışmanın belirlediği konunun dışında kaldığı için detaylı inceleme yapmaksızın, konunun daha net anlaşılabilmesi için yüzeysel bir bilgi verilmesi sağlanacaktır.

Osmanlı Devleti tarihinde ilk defa Karlofça Antlaşması'nı 1699'da imzalamasıyla birlikte büyük çaplı bir toprak kaybı yaşamıştır (Kurtaran, 2016, s. 103). Beraberinde toplumsal çöküntüyü getirdi. Daha net bir ifadeyle zor ve ayrıcalıklı olan öğretim süreci iyiden iyiye dibi görmektedir çünkü toplumsal sorunlar had safhaya varmış, dönemin

mevcut yönetimi işin içinden çıkılmasını sağlayacak kalıcı ve samimi adımlar atamamıştır. Bu da her alanda olduğu gibi eğitim ve öğretim alanında da kendini fazlasıyla hissettirmiştir. Devletin borçlarını azaltacak, siyasi prestiji eski haline döndürebilecek bir refleks gösterilememiş, aksine her geçen yıl daha da kötü bir profil çizilmeye başlanmıştır.

Atatürk ve arkadaşlarının kurduğu Cumhuriyet'in sorumluluğu bu nedenle oldukça yüksektir, hata payı neredeyse sıfırdır. İşte Atatürk'ün milli eğitime önem vermesinin nedenleri kendini bu kertede açığa çıkarmaktadır. Çünkü arzuladığı medeni ölçütlerdeki bir toplumun yapılanması, üst düzey niteliklere sahip bir öğretmen kadrosuyla sağlanabilecekti. Aksi halde benzer ve hatta daha zorlu koşullarla mücadele edileceği, yadsınamayacak bir gerçek olarak durmaktaydı.

Fakat bu aşamada ifade edilmesi gereken başka bir gerçek vardır ki; radikal devrimler ve samimi politik duruş kısa vadede belirgin farklar yaratmamıştır. Birinci Dünya Savaşı ve öncesindeki Balkan Harbi ile bitiş noktasına varış sürecini hızlandıran Osmanlı Devleti oldukça bitkin bir görüntü çizmenin yanında iç meselelerde de adım atmak bir yana, istemeden de olsa dış etkenlerin de ciddi seviyelerdeki baskısı ve politik oyunları neticesinde günden güne eriyorken bu durum da halka direkt yansıyor. Halk ise içinde bulunduğu durumdan tahmin edileceği üzere hoşnut değildi. Akyüz'e dayandırılan bir istatistiğe göre yetiştirilen öğretmen sayısı beklendiği ölçüde olmamıştır. Ancak bu politik amaçların söylemlere dökülmesinin samimiyetsizliğini göstermediği gibi, dönemin ekonomik ve siyasi koşullarının göz önünde bulundurulmasını zorunlu kılmaktadır.

Cumhuriyetin ilan edildiği 1923 yılında Türkiye'de 10 bin 102 ilkokul öğretmenin mevcutluğu mevzu bahis. Cumhuriyet'in 15. yaşını kutladığı 1938 yılına gelindiğinde ise bu sayıda ancak 3 bin 400'lük bir artış yaşanmıştır. Beklendiği şekilde yüksek bir sayıya ulaşamamıştır. On beş yıllık devrim sürecinde yalnızca 3 bin 400 kadar okul yapılabilmektedir (Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, 1943'ten akt., Akyüz, 1978, s. 221-222).

Öte yandan keza aynı tarih aralığında kadın öğretmenlerin sayısında ciddi denilebilecek bir artış gözükmektedir. Hatırlanırsa yukarıdaki bölümlerde çağdaşlığı yakalamak için kurulan Darülmüallim erkek öğretmen yetiştiren bir kurumdu. Bundaki asal sebep de haliyle toplumun ataerkil bir yapıyı muhafaza etmesi gösterilebilir. Zira, Reşat Nuri Güntekin'in Çalığışu eserinde anlatıldığı gibi nice Feride karakterinin güçlü kalabileceğinden daha köklü birtakım toplumsal iptidai zihniyet örnekleri mevcuttu. Ancak Cumhuriyet devrimleri ile aşılacak istenen sorunların başında da bu iptidai zihniyetin değiştirilmesi yer almaktadır. Bu kertede ise şu ifadeleri not düşmek yerinde olacaktır; yukarıda belirtildiği üzere bu kadın öğretmenlerin de yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Derinleştirilemeyen bu radikal nitelikli eylem tam olarak amacına ulaşamamıştır.

Tam da bu nedenle yaşamın her alanında kadının aktif rol üstlenmesi için köklü sayılabilecek girişimler gerçekleştirilmiş ve bu kadın öğretmen yetiştirme, atama anlamında da karşılık bulmuştur. Yine Akyüz'ün aktardığına göre net veriler vermek gerekirse; Cumhuriyet'in ilk on beş senelik döneminde kadın öğretmen sayısı yaklaşık olarak 3 kat dolayında bir artış göstermiş ve 4,507'ye ulaşmıştır. Daha önceki sayı ise bin seksen birdir (Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, 1943'den akt., Akyüz, 1978, s. 221-222). Keza Maarif Vekâlet'inin farklı dönemleri içine alan bir süreç için açıkladığı gibi, yaklaşık 40 bin köyden ancak 6 bininde okul bulunmaktadır ve yalnız beş bin köye öğretmen gönderilebilmiştir. Buradaki sebep de yine dönemin koşullarını doğuran ekonomik ve siyasi sebeplerdir.

Görüldüğü üzere Genç Cumhuriyet, eldeki imkânlar ölçüsünde çeşitli atılımlar gerçekleştirmeye çalışmış ancak açıklanmaya çalışılan mevcut durum kısıtlamaları nedeniyle tam olarak hedefine ulaşamamıştır. Temel oluşturması için önemli sayılması gerektiğine inandığımız söz konusu atılımlar başlangıç için yeterli gözükmemektedir fakat temelin üzerine iyi bir yapı inşa edilmesi için yeterli olmadığı gibi beraberinde gelmesi gereken nice atılıma da muhtaçtır. Bu devam niteliğindeki devrimsel hareketler sürseydi durumun daha farklı ve istenilen parlak neticeye doğru evrilmiş olabileceği gerçeği kaçınılmazdır.

Öte yandan Cumhuriyet rejimi yine eldeki imkânlar dolayısıyla öğretmenlerin ekonomik ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak bir görüntü çiziyordu. Mesleki tatminin sağlanması için önemli hususlardan biri olan öğretmen maaşı dönemin koşullarında ihtiyaçları gidermek bir yana, öğretmenleri zorda bırakabilecek bir miktara işaret ediyordu. Buradaki temel sorun da birçok sınırlı imkânın elverdiği hareket kabiliyetiydi.

2. 1. 8. Özel Kanun: Tevhid-i Tedrisat

Bu kanunun tezin ilgili başlığında özel kanun olarak nitelendirilmesinin nedeni, yaratıldığı dönemdeki konjonktür ve sonrasında ortaya çıkardığı alaka ile kurucu zihniyetin alanla ilgili pratiğe geçilmesini sağladığı bir basamak olmasından ileri gelmektedir.

Osmanlı Devleti'nin yıkılmasının ardından ilan edilen Cumhuriyet ile yeni bir rejim yaratmanın yeterli olmayacağını gören kurucu kadro ve kurucu kadronun lideri Mustafa Kemal Atatürk eğitim olgusuyla yakından ilgilenmiş ve bu alana ilişkin birçok yeniliğin yaratıcı olmuştur. Bu yeniliklerden biri de hukuki niteliğe haiz Tevhid-i Tedrisat kanununun kabulünün sağlanmasıdır. Kanun ile öğretimde birlik sağlanmak amaçlanmıştır. Öğretimde birlikten kasıt ikinci sınıf muamele altında ezilen kız çocukların öğretim hayatına dahil olmasını sağlamaktır. Ayrıca bu kanun aracılığıyla, eğitim sisteminde medrese ile mektep gibi gerici olduğu iddia edilen ve çağın gerisinde kaldığı konusunda tespitlerin yapıldığı

kurumlarla birlikte askeri ve sivil okulların yetiştirdiği öğrencilerin farklı ideolojilere, dünya görüşlerine sahip olması kaçınılmazdı. Burada altı çizilmesi gereken husus yapılmak istenenin bir tek tip eğitim sistemi yaratarak topluma zarar vermek değil, milli eğitim anlayışı oluşturarak modernleşme çabalarını hızlandırarak kontrol mekanizmasının sağlanacağı ve oluşturulacak milli eğitim politikasının doğru işlemesine olanak tanınacaktır. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile yurt dahilindeki bilumum okullar Maarif Vekâleti olarak adlandırılan dönemin milli eğitiminden sorumlu olan kuruma bağlanmış ve böylece tartışmalara yol açan ikilemler ortadan kalkmıştır.

Yurt içindeki birden fazla noktada farklı tarihlerde konuya dair açıklamalar getirerek kanunun hazırlık aşamasını yaratan Mustafa Kemal Atatürk, Bursa'da 27 Ekim 1922 tarihinde gerçekleştirdiği açıklamasında "milleti millet yapan, ilerleten, yükselten kuvvetler arasında saydığı fikirleri; anlamsız, mantıksız, faydasız inanç ve geleneklerden arındırarak, ilim ve feni rehber olarak tavsiye etmiş olması bu aşamada oldukça önemli bir yer tutmalıdır (Palazoğlu, 1995'ten akt., Arı, 2002, s. 185). Keza, 2 Şubat 1923'de İzmir'de yaptığı bir konuşmasında da eğitimin birliğinden bahsetmiştir;

...Medreseler ne olacak? Vakıflar ne olacak? Dediğiniz zaman derhal bir direnmeyle karşılaşsınız. Bu direnişi yapanların ne hak ve yetkiyle yaptıklarını sormak gerekir... Milletimizin, memleketimizin irfan yuvaları bir olmalıdır. Bütün memleket evladı kadın ve erkek aynı şekilde oradan çıkmalıdır... (Palazoğlu, 1995'ten akt., Arı, 2002, s. 185)

Dolayısıyla Mustafa Kemal, eğitimdeki çok başlılığa son verme derdindedir çünkü farkındadır ki çok başlı bir eğitim sistemi yeni kurulmuş ve modernleşme çabası içinde olan Türkiye Cumhuriyeti'nin akıbetini iyileştirmek bir yana durumun daha da kötüye gitmesinde araç olarak kullanılabilir bir potansiyele sahiptir.

Özetle, söz konusu kanun öğretimde gerçek anlamda bir birlik oluşmasını sağlamak amacı ile kabul edilmiş ve uygulamaya geçirilmiş kanundur. Kanun çağdaşlaşma kaygısını iliklerine kadar hisseden genç rejimin yolunda adım atabilmesini sağlayacak bir yöntemdir.

2. 1. 9. Köy Enstitüleri

Kurumun, Türk Halkı için öneminin anlaşılabilmesi ve Cumhuriyet'in samimiyetinin açısından biraz daha önceye gelmek ve bu manada 1 Kasım 1928 Harf Devrimi'nden bahsetmek isabet olacaktır. Baş Öğretmen Atatürk, tüm ülke çapında milli eğitim seferberliğine girişilmesi ve geçmişin iptidai zihniyetinden kurtulup modern anlayışa sahip bir toplumun tasarımını gerçekleştirmek maksadıyla doğru adımların seri ve köklü bir biçimde atılması gerektiğine inanmaktaydı. İşte Harf Devrimi bu nedenle ilgili sürecin ilk aşamasını teşkil etmekteydi. Latin harflerinin kabulüyle birlikte Gülhane'de kurulan bir

tahta ile okuma yazma seferberliğine girilmesi dikkat çekmenin ötesinde olumlu neticeler yaratmış ve bu aşamayla birlikte inanılmaz bir Mustafa Necati öğrenim ilgisi var olmuştur. Oluşan ilgi talebe evrilmiş, Baş Öğretmen de Millet Mekteplerinin kurulması için gerekli adımların atılmasını salık vermiştir. Atatürk'ün direktifleri sonrası dönemin Milli Eğitim Bakanı olan Mustafa Necati Uğural'ın çabalarıyla 1 Ocak 1929 tarihinde hayat bulmuştur. Kurumun var edilmedeki yüksek amacı, ülke genelinde okuma yazmaya yönelik bilgisi olan vatandaşlara Latin Harfleri aracılığıyla katkı sunmaktı (Uysal, 2005).

Bu kurumları takip eden (1932) yıllarda ise Halk Evleri kurularak milli eğitim konusundaki ikinci çok önemli aşama kaydedilmiştir. Yeterli olmadığına kanaat getirildiğinden var edilen bu kurumlardaki temel amaç; sadece okuma yazmayı öğretmek değil, aynı zamanda modernizme doğru gitmesi planlanan stratejinin gereği olarak Atatürk ilke ve devrimlerini yaşatmak ve yaymak, halkın güzel sanatlarda ve kültürel bilimum alanda gelişimine katkı sunmak olarak belirtilmektedir (Uysal, 2005). Halkçılık ilkesi ekseninde denklik odaklı bu çalışmalar, istenilen ivmenin yakalanması amacıyla ciddiye alınmış ve üzerine düşülmüş projelerdir. Halk Evleri'nin 19 Şubat 1932 tarihinde kurulmasıyla birlikte görüyoruz ki bu kuruluşlar Türk Ocağını ve öğretmen birliklerini de içinde barındırmaktadır. Milliyetçi bir anlayışın modernizmle sentezlenmesinin amaçlanması nihai amacın gerçekleştirilmesi için önem teşkil etmekteydi.

Şehirciliğin zayıf olması yüzünden halkların büyük çoğunluğunun köylerde ikamet etmesi gerçeğini doğurmaktaydı. Dönemin istatistik verisine değinen Uysal bu oranı 10/2 olarak açıklamaktadır (Uysal, 2005, s. 41). Köy nüfusu, şehir nüfusunun yaklaşık 8 katına denk bir verinin çıkmasına yol açmaktaydı. Bu nedenden mütevellit köylerin gelişimi öncelik sırasında üst sıraya tırmanmalıydı ki dönemin sistem yürütücüleri bu anlama gerekeni yaptı ve köyleri öncelik olarak belirledi. Dolayısıyla bu anlayışın getirisi olarak Köy Enstitülerinin kurulması için hazırlıklara başlandı. Tarihler 1935'i gösterdiğinde köylü kitle ile aynı dili konuşabilecek ve bu sayede bölgesel sorunların çözülebilmeye katkı sunabilecek, ulusal aydınlanmayı alevlendirebilecek bir aydın sınıfa ihtiyaç duyulduğunun farkına varan yönetim; köylünün hastalıklarla mücadelesine destek olmak, tarım politikası kapsamında gerekli ve yeterli tarımsal üretimin sağlanmasına yardım etmek için kırsal coğrafyadan çıkan ve yeni aydın isimleri ihtiyaç duyulan niteliklerle donatmak maksadıyla kurulmak istenen Köy Enstitülerinin kuramcısı İsmail Hakkı Tonguç'tur. Tonguç'un görev sürecindeki faaliyetleri sayesinde uygulamaya geçirilen Köy Enstitüleri, Tonguç'un halefi Saffet Arıkan tarafından da sahip çıkılan bir kurum olmuştur. Arıkan'ın ardından göreve getirilen Hasan Ali Yücel ise projenin uygulanma safhalarını ciddiye almış ve böylece projenin getirilerinin sağlıklı sonuçlar olarak gerçekleşmesine müthiş katkılar sunmuştur.

Dönemin aydın kitlesini yetiştiren bu kuruluşlarda sadece teorik öğretim verilmiyor; sağlık, tarım gibi eğitim pratikleri de vuku buluyordu.

Köy Enstitüleri, Cumhuriyet'in ulusal ve geleceğe yönelik olan temel stratejisine en uygun yapılar olarak göze çarpmaktadır (Tonguç, 1970). Çünkü defaten değinildiği üzere Cumhuriyet oldukça iptidai bir zihniyetin içinde yaratılmış, yoksul bir toplumun her yönden geliştirilmesi üzerine temellenmiş ve uluslararası platformlarda prestiji yüksek ve sözü dinlenen ve de böylece hak ettiği yerde medeni bir sıfat ile yer almak için varlığını sürdürmek mecburiyetinde idi.

2. 1. 10. Öğretmenlik Mesleğinin Günümüzdeki Durumuna İlişkin Bir Bakış

Türkiye'deki öğretmenlik mesleğine bakış açısında günümüze gelmeden önce bilinmelidir ki, Cumhuriyet'in ilanından sonra gerçekleştirilen bir dizi devrimle birlikte benimsenen temel anlayış modernleşme çabasının toplumun tamamına sirayet etmesini sağlamaya yönelikti. Kurucu kadroları oluşturmaya çalışan Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün; "Öğretmenler, yeni nesil sizin eseriniz olacaktır!" cümlesi yukarıda ifade edilmeye çalışılan bu anlayışın tek cümle ile temsil edildiğini göstermek açısından verilmiştir.

Söz konusu anlayışın zaman içinde herhangi bir değişikliğe uğrayıp uğramadığı, uğradıysa bunun olası sebeplerini anlatmak ve açıklamak tez kapsamında belirtilen ve sınırlandırılan kapsamla uyum sağlamayacağından doğrudan günümüzdeki anlayışa ışık tutması hedeflenen bilgiler sunulmaya gayret edilecektir.

Öte yandan eğitim ve öğretim stratejilerindeki temel amaç öğrencinin elde edeceği ya da etmesi muhtemel başarıya odaklı (Kesercioğlu, 2011'den akt., Çelenk vd., 2011) olduğundan günümüzdeki öğrenci başarısını gösterir nitelikte olduğu düşünülen bazı verilerin de bu kısımlarda verilmesi uygun görülmektedir.

2. 1. 11. Dünya Ekonomik Forumu'nun 2018 Raporu Üzerine

Dünya Ekonomik Forumu Klaus Swab tarafından 1971 yılında İsviçre'nin Davos kentinde kurulan vakıf niteliğindeki bir oluşumdur ve her yıl gerçekleştirilen etkinlik ile birçok tanınmış iş insanı ve siyasetçinin davet yöntemiyle konuşturulduğu ve çeşitli raporların yayımlandığı bilinmektedir. Söz konusu oluşum keza her yıl farklı alanlara ilişkin olarak yayımladığı raporlarla da gündem oluşturmanın yanında ülkelerin kendilerini ve farklı ülkelerin durumlarını görmek suretiyle kıyaslama sürecini gerçekleştirmeleri açısından bir tablo ortaya koymaktadır.

Oluşumun 2017-2018 yılını baz aldığı “Eğitim Kalitesi” başlıklı raporunda Türkiye, 137 ülke arasında 101 sırada yer almış ve 2018 için bu sıralamada sadece iki sıra atlayarak beklentilerin bir hayli uzağındaki bu görüntüyü ortaya koymuştur. Sıralamanın son haline göre Türkiye’nin eğitimdeki kalitesi 137 ülke arasında 99. Sırada yer almaktadır (URL-6, 2017). Söz konusu çalışmanın ülkeler nezdindeki ilgili listesi:

81	Korea, Rep.	3.5		
82	Cameroon	3.5		
83	Colombia	3.4		
84	Bangladesh	3.4		
85	Uganda	3.4		
86	Chile	3.4		
87	Bulgaria	3.4		
88	Ecuador	3.4		
89	Kuwait	3.3		
90	Tanzania	3.3		
91	Mali	3.3		
92	Namibia	3.3		
93	Serbia	3.3		
94	Iran, Islamic Rep.	3.3		
95	Moldova	3.2		
96	Panama	3.2		
97	Algeria	3.2		
98	Honduras	3.2		
99	Sierra Leone	3.2		
100	Malawi	3.2		
101	Turkey	3.2		
102	Argentina	3.2		
103	Tunisia	3.1		

Şekil 1. Dünya ekonomi forumu eğitim kalitesi, 2017.

Görselden de anlaşılacağı gibi Türkiye’nin durumu iç açıcı bir görüntü vermemektedir. Tunus ve Arjantin gibi ülkelerin önünde seyreden Türkiye; İran, Sırbistan, Mali, Kuveyt, Ekvator gibi ekonomik ve siyasal gelişmelerin dikkatle izlendiği ve birçok alanda başarı göstermeyen ülkelerin gerisinde kalmış durumdadır. Söz konusu listenin, birinciliğini İsviçre üstlenmektedir.

Oluşumun bir sonraki yıl yayımladığı aynı başlıklı çalışmasında yukarıdaki bölümde bahsedildiği üzere sadece iki sıralık lehte bir değişiklik göze çarpmaktadır:

79	Slovak Republic	3.8		
80	Zimbabwe	3.8		
81	Greece	3.8		
82	Romania	3.8		
83	Bulgaria	3.8		
84	Moldova	3.8		
85	Argentina	3.8		
86	Ecuador	3.8		
87	Oman	3.7		
88	Mongolia	3.7		
89	Viet Nam	3.7		
90	Panama	3.7		
91	Madagascar	3.7		
92	Hungary	3.7		
93	Mali	3.7		
94	Pakistan	3.7		
95	Botswana	3.6		
96	Croatia	3.6		
97	Zambia	3.6		
98	Lesotho	3.6		
99	Turkey	3.6		
100	Ethiopia	3.5		
101	Georgia	3.5		
102	Mexico	3.5		

Şekil 2. Dünya ekonomi forumu, 2018.

Listeye göre Türkiye Etiyopya'nın önünde yer alırken, Pakistan, Mali, Macaristan, Madagaskar gibi ülkelerin gerisinde seyrederek olumsuz bir konumda yer almıştır. Listenin birinci sırasında yine İsviçre yer almakla birlikte bu ülkeyi Singapur takip etmektedir.

Eğitim kalitesinin umut verici bir seviyede yer almamasının temelinde birden fazla kolektif sorun olduğu gibi bilinmelidir ki, nitelikli eğitim kadrolarının oluşturulamaması ya da oluşan kadronun vazifesini icra etme noktasındaki sistemsel hatalar böylesine tabloları ortaya çıkarabilmektedir.

Ancak bu konular tez kapsamının gerektirdikleri gereği burada derinlemesine irdelenmeyecektir.

2. 1. 12. Toplumun Yetiştirilmesinde Öğretmen Rolü

Azar'ın Bursalıoğlu'ndan aktardığına (2011, s. 41) göre "okul olarak adlandırılan sosyal sistemin en stratejik parçalarından biri öğretmendir". Çünkü toplumun eğitim olarak adlandırılan öğretim sürecinden faydalanmak istediği nokta toplumun benimsediği değerler hususunda olumlu neticeler yaratabilecek bir farkı ortaya çıkarmak öğretmen etkeniyle sağlanabilecektir (Azar, 2011, s. 36).

Toplumlar muhafaza etmek istedikleri değerlerin kaybolmayacağına emin olmak ister ve bu misyonu yetiştirilen öğretmenlerin üzerine yüklerler. Bu da toplumsal anlamda öğretmenlerin aldıkları sorumluluğun kolay olmadığına işaretidir. Kaldı ki, eğitim gibi komplike bir konuya ilişkin asal bir noktada duran öğretmenlere yönelik bakışı resmetmektedir.

Komplike olmasından dolayı kolektif bir çabalama sürecinin başarı anahtarı görülmesi gerektiğinden eğitim olgusuyla ilgili de birden fazla temel unsur olduğu konusunun varlığına işaret eden Üstünel'e (2004) göre bir eğitim sisteminin efektif olmasının önkoşulu bahsedilecek olan bu birden fazla unsurun uygun ve sağlıklı bir bileşenler olarak işlevsel olmasına bağlı.

Söz konusu olgunun ilgili temel unsurları alıcı konumundaki öğrenci, alıcının donanımını sağlayan öğretmen ve bu iki unsurun bilgi alış verişini istenilen ölçüde gerçekleştiren ya da gerçekleştirilemeyip başarısız sonuçlara yol açan belirlenmiş program. Birbirinden ayrı düşünülmemesi gereken bu üç temel unsur eğitim olgusunun topluma orta ve uzun dönemlerde fayda sağlamak açısından oldukça ciddi bir öneme sahiptir hatta eğitim süreci için olmazsa olmazdır. Üç unsurun işlevsel olması faydaya, herhangi bir unsurdaki aksama ise tabii olarak zarara neden yaratabilmektedir. Çünkü unsurlardan herhangi birinin ya da bir kaçı veya tamamının işlevselliğini yitirmesi gibi olumsuz bir durum eğitim sistemini doğrudan etkileyecek ve böylece istenmeyen neticelerin yaşanmasına sebep olacaktır.

Karagözoğlu ve diğerlerine (1993) göre her üç unsur da önemsel anlamda diğeri ya da diğerlerinin önüne geçer gibi bir ifadede bulunamayacağı gibi öğretmen unsuru özel bir ilgiyi hak etmektedir (Karagözoğlu vd. 1993'ten akt., Üstünel, 2004, s. 2). Zira eğitim sisteminin girdisi olarak nitelendirilen öğrenci unsurunun üzerindeki etkiye sahip olması beklenen öğretmenleri yetiştiren kurumların (ki buradaki kasıt pek tabii eğitim fakülteleridir) herhangi bir denetim kuvvetine sahip olmaması gösterilebilecek bir nedendir, mesnettir. Olgunun sağlıklı işlemesi ve olumlu neticelerin ortaya çıkarılmasını sağlayacak öğretim sürecinin son temel unsuru olan program unsuruyorsa, Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığının yetkilerince belirlenecek bir çerçevede gerçekleştirilmektedir. Eğitim olgusunu olumlu neticelerle buluşturması beklenen sistemin etkili bir eğitim sistemine

dönüştürülmesi için etkili bir biçimde işleyiş yaratabilmek adına en fazla denetim sağlanabilecek husus haliyle “öğretmen yetiştirilmesi” sürecidir. Diğer iki unsurun üzerinde en çok etkiyi de öğretmen sağlamaktadır (Karagözoğlu ve diğerleri 1993, s. 209). Diğer bir deyişle; bu temel üç unsur olmazsa olmazdır ve eşit derecede öneme sahiptir ancak öğretmen unsuru dikkatle incelenmeli zira bu rolü üstlenecek personelin yetiştirilme süreci denetim altında tutulabilecek bir durumu gözler önüne sererken öğrenci ve program unsurları herhangi bir denetimin altında sağlıklı incelenmek suretiyle sürecin işleyişine doğrudan müdahil olunamayacağı gerçeğini gözler önüne sermektedir.

2. 1. 13. Öğretmenliğin Nitelik Yönü

Öğretmenin nitelikli olmasından anlaşılması gereken nokta donanımsal olarak yeterli seviyeye ulaşmış olduğu kanıtlanan bireylerin öğretim kadrosuna dahil edilmek suretiyle eğitim sistemi içinde istenilen, talep edilen, ihtiyaç olunan noksanlıkları tamamlamak ve nihayetinde topluma fayda sağlayacak bir sonuç elde ederek süreci olumlu sürdürmektir.

Netice itibarıyla ilgili kadroyu oluşturacak öğretim elemanlarının, bir başka deyişle öğretmenlerin birtakım yeterliliklere sahip olması beklenmelidir. Bu yeterliliklerse normatif bir bakış açısıyla belirlenmiş çerçeveyi anlatmaktadır. Sözgelimi ilgili kurumca Eğitim ve Öğretim yeterlilikleri ya da Genel Kültür, Bilgi ve Becerileri veya Özel Alan Bilgi ve Becerileri gibi alt başlıklardan meydana getirilmiş bir çerçeve söz konusu kadroyu oluşturan öğretmenlerin niteliksel açıdan uygun seviyede olup olmadığını ölçmeye yarayan bir mekanizma olarak değerlendirilmektedir. Yeterliliğin öğretmenler için oldukça önemli olduğu, öğrenci ve program gibi temel unsurlardan ayrı düşünülmemeyeceği gibi toplumun sorunlarına dokunabilecek bireyleri yetiştirme noktasında üzerine aldığı görevler itibarıyla oldukça önemli görülmesi gereken bir noktadır. Sonuç olarak öğretmen yeterli olduğu takdirde fayda sağlayabilecek konuma erişebilir. Aksi halde çok daha olumsuz neticeler kaçınılmazdır.

Öğretmenlerin donanımı belirleyecek olan bu yeterlilikler eğitim ve öğretim sürecinin tüm işleyişinden sorumlu olan devlet kurumu Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü tarafından ülke genelindeki öğretmen yetiştirmekle mükellef ilgili fakülteyle yüksekokullara gönderilerek, öğretmenlerin belirtilmiş olan yeterliliklere sahip olunacak şekilde yetiştirilmesi talimatı verilmiştir (Mahiroğlu, 2004'ten akt., Seferoğlu, 2004, s. 41).

Yukarıdaki satırlarda da belirtildiği üzere Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmiş olan öğretmen donanımını sağlayacak söz konusu yeterlilikler “Eğitime-Öğretme Yeterlilikleri”, “Genel Kültür Bilgi ve Becerileri” ile “Özel Alan Bilgi ve Becerileri” alt başlıklarından oluşmaktadır (MEB, 2002). Seferoğlu'nun (2004) da dikkat çektiği üzere

bahsedilen yeterlilik kümelerinden “Eğitme ve Öğretme Yeterlilikleri” 14 alt bölümden teşkil edilmiş ve toplamda tam 206 yeterlilik maddesinden müteşekkildir. Eğitim ve öğretme yeterliliklerinin alt bölümlerini de sunan Seferoğlu (2004) sıra ile şöyle bir listenin varlığından bahsetmektedir:

1. Öğrenciyi tanıma
2. Öğretim sürecini planlama ve programlama
3. Süreç sırasında ihtiyaç olacak materyalin geliştirilmesi adına gerekli adımları atma
4. Öğretimi sağlama
5. Öğretimi sağlamanın yanında bu süreci yönetmek de en az o kadar önemlidir.
6. Süreç sırasında ya da sonrasında ortaya çıkacak başarıyı ölçme ve değerlendirme
7. Öğrencinin ihtiyaç duyacağı rehberlik misyonunu üstlenme
8. Temel becerileri geliştirme
9. Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere hizmet etme
10. Bu noktada ebeveynlerin ve yetişkinlerin eğitime tabii tutulması gerekir
11. Ders kapsamındaki programın daha etkili olması adına ders dışında organize edilebilecek etkinliklerin planlanması
12. Kendini geliştirme
13. Okul-çevre ilişkilerini geliştirme
14. Okulu geliştirme

Diğer taraftan öğretmen yeterliliklerine dair “Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü” (Seferoğlu, 2004, s. 41) bünyesinde kurulmuş olup faaliyet yürütmekte olan komisyonlar tarafından yeni bir “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlik Taslağı” (Seferoğlu, 2004, s. 41) geliştirildiği ifade edilmektedir. Adı geçen taslak “Kişisel ve Meslekî Değerler-Meslekî gelişim”, Öğrenciyi Tanıma, “Öğrenme ve Öğretme süreci”, “Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme”, Okul Aile ve Toplum ilişkileri” ve “Program ve İçerik Bilgisi” olmak üzere altı ana yeterlik bu yeterliklere dâhil tam otuz sekiz alt yeterlik ve 251 performans göstergesinden oluşmaktadır (Seferoğlu, 2004, s. 41).

Özetle, bürokratik sayılabilecek bu türden yükümlülükler öğretmenlerin görevlerini ifa etme noktasında süreci daha kolay bir biçimde ilerletebilmesini ve dolayısıyla toplumun kendilerine verdikleri uzun dönemli misyonu yerine getirebilme açısından önem taşımaktadır çünkü bir devlet mekanizmasının bu yeterlikleri belirli bir çerçevede kesinleştirmesi gerekirdi ki, ihtiyaç olunan sonuca ulaşma noktasında somut veriler elde edilebilirdi.

2. 1. 14. Öğretmenlik Mesleki Yeterliliği İçin Önemli Bir Ölçüt Olan Mesleğe Yönelik İlgisi

Yukarıdaki ilgili bölümde öğretmenlik mesleğinin ölçütlerine ilişkin kontrol mekanizmasının oluşturulmasının detayları verilmeye çalışılırken bu aşamada da bilinmesi gereken bir başka ölçütten bahsedilmelidir; mesleğe yönelik ilgi.

Mesleki yeterlilik açısından mesleğe yönelik ilginin düzeyi oldukça önem taşıyan bir hususu teşkil etmektedir. Şöyle ki; ilgi düzeyi tutumun olumsuz ya da olumlu boyutunu yaratmakla birlikte tez konusu kapsamında istenilene ulaşma noktasında olumlu bir konudur.

Sevilen işin yapılması, icra edilmesi o mesleği icra edenin mesleki tatmin düzeyini karşılayacağından olumlu neticeler yaratılabilmektedir. Sözgelimi, sevdiği işi ifa eden birey ya da bireyler mesleğin gerekliliklerini yerine getirme noktasında verim ve nihayetinde fayda sağlayacaktır. Sonuç olarak da, “öğretmenlik mesleğine yönelik ilgisi yüksek olan bireyin, mesleğe ilişkin tutumu da olumlu olur.

Öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları genel olarak onların mesleklerini sevmeleri, mesleklerine bağlı olmaları, toplumsal olarak mesleklerinin gerekli ve önemli olduğunun bilincine ulaşmaları ve meslekleri dolayısıyla kendilerini sürekli geliştirmek durumunda olduklarına inanmaları ile ilgilidir (Temizkan, 2008'den akt., Erarslan ve Çakıcı, 2011, s. 429).”

Erarslan ve Çakıcı'nın da ifade ettiği (2011) üzere mesleğe yönelik olumlu bir tutum takınan öğretmenin, sahip olması öngörülmüş olan kişisel ve meslekî özellikleri aşağıda görüldüğü şekilde sıralanabilir:

1. Alan bilgisi yeterlidir ve kendini sürekli geliştirir.
2. Sabırlı davranır, olaylar karşısında dayanıklıdır ve duygularını kontrol altında tutar.
3. Farklı inanç, görüş ve gruplara saygılı ve uzlaştırıcıdır.
4. Kendini geliştirmeye ve eleştirmeye açıktır.
5. Öğrencileri güdüleyici özelliklere sahiptir.
6. Öğrencilere karşı güvenilir, dürüst, objektif, sırdaş, dost, güler yüzlü, hoşgörülü ve sevecendir.
7. Liderlik, hakemlik ve arabuluculuk ile temsilcilik gibi niteliklere sahiptir.
8. Bu türden öğretmenlerin öğretime tabii tuttuğu talebeleri, veliler ile etrafındaki başkaca insanları etkilemede başarı kaydeder.
9. Keza bu türden öğretmenler talebelerinin problem çözme ve sistematik, yaratıcı düşünme becerilerini geliştirme konusunda azim gösterir.
10. Öğrendiklerini pratiğe dönüştürebilen bireyler yetiştirir.

11. Öğrencileri bir üst öğrenime, topluma ve hayata hazırlamaya çalışır.
12. Öğretim ve öğrenmeyle ilgili son gelişmeleri izler ve sınıfta uygulamaya çalışır (Erarslan ve Çakıcı, 2011, s. 429).

2. 1. 15. Görsel Sanatlar Öğretmenliği Mesleğine Bakışı

Görsel Sanatlar öğretmenliği, Türkiye’de kullanılan daha yaygın adı ile Resim-İş öğretmenliğidir. Resim-İş öğretmenleri, öğretim kurumları da, görsel sanat dallarında eğitim veren öğretim elemanları olarak karşımıza çıkarlar. Toplumumuzda her ne kadar doğruluğu kanıtlanmış olmamakla beraber branş öğretmenleri arasında bir ayrım olduğunu söylemek mümkündür. Şöyle ki, Resim-İş öğretmenlerinin, Görsel Sanatlar alanından verdikleri dersler, çeşitli eğitim kurumlarında ancak daha çok ilk ve ortaöğretim kurumlarında öğrenciler ve aileleri tarafından ön planda tutulmayan ancak tutulmasında yararı olan bir alandır. Görsel Sanatlar öğretmenliği, ilk ve ortaöğretim, lise ve yüksek okul çerçevesinde kendisine yer bulmuş bir alandır. Görsel Sanatlar alanı, ülkemizde lise döneminde kendisine özel bir yer bularak, Güzel Sanatlar Liseleri çatısı altındadır. Bu kurumlara yetenekleri baz alınan öğrenciler alınarak kendi branşlarında eğitim almaktadırlar. Ancak,

...resim-iş öğretmenliği, ortaöğretim sürecinde sanat eğitimini pek önemsemeyen bir takım kurumların daha önceki dönemlerdeki uygulamalarda olduğu gibi, sadece yetenekli bir grup öğrenciye, masaya konulan bir sürahinin resmini yaptırmak, ya da tabure üzerinde oturan bir öğrencinin resmini çizdirmekle sınırlı değildir (Ayaydın, 2010, s. 64).

Görsel Sanatlar alanında, her hangi bir kurumda eğitim alan bireylerin; doğayı, çevrelerindeki iletişimi, sanatın çeşitli alanlarındaki olguları algılayış biçimlerini, hatta ve hatta kendi ruhsal durumlarını dahi etkileyecek bir takım gelişmelerin etkisinde kaldıkları aşikârdır. Görsel Sanatlar alanı

2. 1. 16. Toplumun Öğretmenlik Mesleğine Bakışı

Öğretmenlik dünyanın genelinde de görüldüğü üzere bu topraklarda da saygı uyandıran, gıpta edilen bir meslek olmakla birlikte kutsal niteliyesiyle sıfatlandırılan bir meslektir. Öğretmen, öğrencinin yetiştiricisidir, kanaat önderidir, düşünsel gelişimindeki en önemli etkenlerden biridir. Öğretmen-öğrenci ilişkisi, öğretmen-veli ilişkisi, öğretmen-öğretmen ilişkisi bu bağlamda değer görmektedir. Az kazanan ancak toplumu uzun vadede şekillendirebilecek, ulusal amaçlar uğruna insanlar yetiştirebilecek bir güce sahip olarak görülür. Anne ve baba gibi figürlerin oluşturduğu ebeveyn otoritesinden sonraki en ciddi otoritedir. Sadece otorite kıyaslanmasında değil, keza ebeveynlerden sonraki kutsal

kişiliklere eklenen nitelik sahibi rol modellerdir. Çünkü öğretmen, az kazandığı halde kendisine yüklenen toplumsal vazifeyi toplumsal fayda ile neticelendirmelidir ki, kutsallık karşılık bulabilsin. Toplum da bunun farkında olduğu için gerek geleneksel bakış açısında gerekse son dönem bakış açısında öğretmenlik farklı seviyelerde de olsa saygı uyandıran ve yine çoğu zaman kutsal nitelemesini hak eden, halkın gözünden düşmeyen bir aydınlık savaşçısıdır.

Günümüzde değişimin farklı şekillerde her alanda sirayet etmesi sonucu öğretmenlik mesleğine yönelik de bir değişim söz konusudur ancak söz konusu mesleğin tabiri caizse gözden düşmüş olması mümkün değildir. Toplumların bir DNA'sı vardır ve Türk Toplumunu, barındırdığı DNA nedeniyle öğretmenlik mesleğinin mevcut ve gelecek nesiller için taşıdığı ehemmiyetin had safhada farkındadır.

2. 1. 17. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum'un Araştırıldığı Örnek Bir Çalışma

Konuyu detaylandırmak ve anlaşılması adına netleştirebilmek adına bu bölümlerde yer alması uygun görülen bir başka akademik çalışma daha düşünülmüştür.

Bahsi geçen söz konusu araştırma, 2009-2010 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Muğla Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde yürütülmekte olan ortaöğretim fen-matematik ve sosyal alanları eğitimi bölümü (OFMA-OSA) son sınıfına devam eden tezsiz yüksek lisans programının 92 fen-edebiyat fakültesinden mezun olmuş olan öğrenciler üzerinde yürütülmüştür. Bu çalışmaya örnek teşkil etmesi adına yerleştirilmiştir.

Yukarıdaki ilgili bölümlerde de belirtilmeye çalışıldığı üzere malumdur ki; eğitim sistemlerinin uygulanmasını gerekli kılan temel amaçların başında, nicelikten ziyade nitelik kavramını ön plana çıkarmak suretiyle, gerekli personel kadrolarını teşkil etme maksatlı insan gücünü yetiştirmek ve yurttaşlara vatandaşlık eğitimi sunmak suretiyle ulusun kısa ve orta hatta uzun dönemdeki çıkarlarına, faydalarına hizmet edecek bilince sahip kitleler yaratabilmektir (Temizkan, 2008'den akt., Can, 2010, s. 14). Şüphesiz ki bu amacın gerçekleştirilmesi yöntemi ve süreç boyunca kullanılacak araçlar; coğrafyadan coğrafyaya değişiklik göstermekle birlikte farklı politikaların uygulandığı farklı ülke yada aynı ülkedeki farklı dönemlere göre de stabil durumun dışına çıkmaktadır (Çelikten vd., 2000'den akt., Can, 2010, s. 14). Anlatılan bu sisteme dair bilinmesi gereken detay, sürecin asli unsurunu ortaya çıkarmaktadır. Bu asli unsur öğretmenliktir ve toplumu tüm yönleriyle etkileme becerisine haiz olmuş meslekler listesinin üst sıralarındadır (Tanrıöğen vd., 1997, s. 55-67).

Konu kapsamında mevzubahis bu araştırma özelindeki detaylara inilmesi gerektiğinde bilinmesi gerekmektedir ki; araştırmaya dahil olan katılımcıların öğretmenlik

mesleğine yönelik bakış açıları olumlu bir netice söz konusudur. Şöyle ki, bu araştırma ile araştırmaya katılım gösteren kurumun tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin, öğretmenlik mesleğine için benimsedikleri genel tutumun grafiksel açıdan neticesi hatırı sayılır derecede yüksek bir düzeyde yer aldığını göstermiştir. Çalışmanın ortaya çıkmasını sağlayan bu araştırmaya dâhil olan söz konusu katılımcılar, kendileri ile öğretmenlik mesleği arasında tutumsal açıdan anlamlı bir ilişki tespit edilmiş; “Fen ve matematik alanlarından mezun olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, sosyal alanlardan mezun olan öğrencilere göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Can, 2010, s. 25).” Araştırmada ayrıca, tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında cinsiyetin belirleyici bir faktör olmadığı tespit edilmiştir. Başka bir ifade ile cinsiyetlerden herhangi birinin (kadın-erkek) diğerinden daha farklı bir tutum sergilemek suretiyle öğretmenlik mesleğine yönelik bakış açısında bir ayrılık tespit edilememiştir.

Çalışmanın sonuçlarından bir başka önemli nokta ise tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile yaşları arasında kayda değer ve anlamlı bir farklılığın görülmemiş olmasıdır. Bu minvalde katılımcıların kendileriyle öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında, mezun oldukları okul türü bakımından anlamlı bir ayrılığın da bulunmamış olması bu kısımda yer alması gereken bir başka önemli husus olmadığı tespit edilmiştir (Can, 2010, s. 24).

Şendil Can'ın (2010) aktardığı ve katılımcıları gözlemlene fırsatı elde etmek suretiyle oluşturduğu bu akademik çalışmaya göre tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin cinsiyet ve mezun olunan okul fark etmeksizin bir ayrılık görülmediği gibi genel itibarıyla bakıldığında görülmektedir ki, söz konusu katılımcıların öğretmenlik mesleğine ilişkin bakış açıları olumlu, tutumları yüksektir. Keza, Can'ın (2010) ifade ettiği ve aktardığı üzere Gürbüz Türk ve Genç (2004) tarafından gerçekleştirilen ve öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin görüşlerini ortaya koyması hedeflenen çalışmada cinsiyet değişkeni dikkate alındığında, adayların öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri arasında fark olmadığı tespiti beklenen bir neticeyi vermekle beraber, ismi geçen bulgu, Çakır ve diğerleri'nin (2006) yaptığı çalışmanın bulgularıyla hemen hemen aynı neticeyi vermektedir. Fakat bu kerte bilinenidir ki, literatürde farklı sonuçların gözlemlendiği çalışmaların da söz konusu olduğu gerçeği göz ardı edilmemelidir (Akpınar vd., 2006'dan akt., Can, 2010, s. 24).

2. 1. 18. Tutum Kavramı Üzerine

Bir olaya ya da toplumsal bir konuya karşı kişinin genel davranışlarını zihninde organize edip psikolojik ve fiziksel olarak ortaya koyan durumudur. “Burada önemli olan

nokta, bireyin sahip olduğu deneyimleri, bilgi birikimini, duygularını ve güdülerini nasıl bir örgütlenme içerisinde birbiriyle ilişkilendirdiğidir”(İnceoğlu, 2010 s.13). Tutum,

...bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir” Bir tutum, bireyin düşünce, duygu ve davranışlarını birbirleriyle uyumlu kılarak etkiler. Tutumlarda genellikle birbirleriyle uyum halinde bulunan bu üç faktöre tutumların öğeleri ya da ABC modeli denir. Bilişsel, duygusal ve davranışsal öğeler, yerleşmiş, güçlü tutumlarda tam olarak bulunur. Bazı daha zayıf tutumlarda ise özellikle davranışsal öğe çok zayıf olabilir Bireyin ulaşmak istediği amacına, bu amaca ulaşmak için yapacağı eylemlere, eylemler sonucunda elde edeceği sonuca, kısaca tüm öğrenme durumuna ve buna ek olarak kendi kişilik özelliklerine ilişkin olumlu tutum takınması gerekir. Duruma karşı takınılan olumsuz tutum, bireyin durumu reddetmesi yüzünden durumu irdilemede, bilgi ve becerilerini eylemleri için kullanmada öğrenmeye karşı hazır bulunuşluk ve güdülenmede aşılması güç bir engeldir (Kağıtçıbaşı, Başaran ve Feldman,1988, 1990, 1993'ten akt., Pehlivan, 2008, s.152).

Bu çalışmada ele alınan tutum kavramı da, Görsel Sanatlar alanında eğitim gören bireylerin genel anlamda öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını tıpkı burada belirtilenler gibi ele alıp kendi zihinsel süzgeçlerinden geçirerek belirli bir örgütlenme içlerinde öğretmenlik mesleğine yönelik psikolojik ve davranışsal durumlarını ele alan tutumları üzerinden yürütülmüştür.

2. 2. Literatür Taramasının Sonucu

Öğretmenlik, toplumların geleceği için oldukça önemli görülen bir meslek grubudur. Çünkü toplumların ancak ve ancak eğitim öğretim süzgecinden geçmesiyle yapılabileceğinin genel kabul görmesi bunu ortaya koymaktadır.

Literatür taramasında da görüldüğü üzere öğretmenlik bir meslek olmaktan daha fazlasını ifade etmektedir.

Söz konusu bu akademik çalışmanın belkemiğı konumundaki ilgili çalışma ismi geçen kurumun güzel sanatlar bölümlerinde yer alan öğrencilerin katılımıyla gerçekleştirildiğinden öncelikle sanat sözcüğü irdelenmiş ortaya konulmuştur ki sanat kavramının radikal bir dönüşüm geçirmesini sağlayan tarihi dönüm noktası Rönesans'tır. Zira bu değişim, dönüşüm dönemine dek küreselde İngilizce “art” olarak ifade kavram, artificial sözcüğü ile yakından ilişkili olmakla birlikte özünde yapaylık anlamını taşımaktadır. Ancak Rönesans ile egemen olan anlayışın etkisiyle yapay anlamını taşıyan kavram bugünkü anlamına daha yakın bir ciddiyet elde etmiştir. Keza söz konusu kavram için bir başka dönüm noktasının şüphesiz ki küresel çapta etkiler uyandıran Sanayi Devrimi olduğu da unutulmamalıdır (Bettina, 2008, s. 525).

Ayrıca Kriteller'in (1980, s. 164) da üzerinde durduğu üzere güzel sanatlar kavramı da önemlidir ve sanat kavramının detaylandırılması anlamında zaman içinde bahçe

düzenleme, gravür ve dekoratif sanatlar, tiyatro, dans, zaman zaman opera, hitabet ve edebi düzyazı gibi dalların da söz konusu sanat dalının içine dâhil edilebildiğinin belirtilmesi gerekmektedir.

Söz konusu detaylandırma veya başka bir deyişle değişimin ana sebebi hayatın akışına engel olunamamasıdır. Şöyle ki, Herakleitos'un günümüzden yaklaşık 2500 yıl önce ifade ettiği üzere değişmeyen tek şey değişimdir çünkü kişi asla aynı suda iki kez yıkanamaz. İşte bu değişim; kavramlardan, yaşantılara, standartlardan, anlayışlara, ihtiyaçlardan, beklentilere tümünden bir eskiden var olan durumdan daha farklı bir durum yaratmak anlamını taşımaktadır.

Konunun geldiği nokta itibariyle literatür kısmında odaklanılan ana eksen öğretmenlik mesleğidir. Öğretme ihtiyacının ilk öncelikli olarak din adamları ya da filozoflarca karşılanması durumu iptidai göstermemelidir çünkü bu durumun yaşandığı dönemler şüphesiz ki gerek din adamlarının gerekse filozofların bir anlamda kanaat önderi konumunda topluma rehberlik etmelerinden ileri gelmektedir. Dolayısıyla öğretme sürecinin profesyonelleşmesi ve öğretmenliğin kurumsallaşması adına uygun vakte dek bu kanaat önderlerinin söz konusu misyonu üstlenmiş olmasına şaşırırmamak gerekmektedir.

Dünyadaki durum bir yana odaklanılan coğrafya Türkiye olduğundan literatürde de bu konudaki tarihçeye yer verilmeye çalışılmıştır.

Osmanlı Devleti'nin sürece ve mesleğin oluşumu itibariyle ilgili dönemlere dikkatle bakıldığında görülecektir ki, devletin zor zamanlar yaşadığı ve bilimden uzaklaşmasına bağlı olarak teknolojiyi takip edemediği, gericiliğe mahkûm olması neticesinde söz konusu mesleğin kurumsallaşması ve profesyonel bir hal alması çabuk olmamıştır.

Kurtuluş emarelerinin gözükmesine karşın somut ve toplumu ileri fırlatabilecek sağlam adımların atılmadığı görülmektedir. Lakin bu kertede üzerinde durulması gereken bir husustan bahsedilmesi şarttır; Gerek Mimar Sinan Üniversitesinin ilk hali olarak tarihe mal olan 1889 tarihli kurum ve benzerleri dönem koşullarında gerçekleştirilebilecek en iyi hamleler olarak tarihteki önemli yerini almıştır. Dolayısıyla Osmanlı Devleti'nin öğretmenlik mesleğini geliştirme ve profesyonelleştirme anlamında adım atmadığını belirtmek durumu yadsımak olacaktır. Bununla birlikte yeteri kadar somut adımların atılmadığı da bu satırlara işlenmelidir.

Öte yandan toplumun toptan ve kökten değişimini sağlayabilecek devrimleri mecbur kılan Cumhuriyet'in ilanı ve Mustafa Kemal'in eğitim ile öğretim sürecine verdiği önem Tür toplumunu olduğu noktadan bambaşka bir yere konumlandırmaktadır. Zira kadınların erkeklerle eş görülmesinin pek de mümkün olmadığı dönemlerden sonra birden ve ansızın

gerçekleşen Cumhuriyet radikal değişimleri beraberinde getirmek suretiyle durumda ciddi değişikliklere imza atan yönetim biçimi olarak gözükmektedir.

Gerek Halk Evleri gerekse Köy Enstitüleri yaratan kurucu zihniyet sürekli olarak ileri adım atmaya meyilli bir profil çizmiştir. Bu noktada öğretimin güçlendirilmesi adına gerekli olduğuna kanaat getirilen başkaca kurumları var etmek bir yana, öğretmen yetiştirmek için de çeşitli yapıcı çalışmaların varlığı dikkat çekmektedir. Tüm bunlara ek olarak öğretmenlerin yaşam standartlarına ilişkin gerçekleştirilen iyileştirmeler mesleğin toplum nazarındaki saygınlığına katkı sunmuştur. Ancak bu altın çağ küresel konjonktürün etkisiyle Mustafa Kemal'in vefatı sonrası sona ermiş gibi gözükmektedir.

Öğretmenlere duyulan saygının çok daha aşağıları işaret eden grafiklerin var olmasına şaşırılmaması gerektiğinin açıkça belirtilmesi gerekmektedir.

Konu kapsamında değerlendirilmeye alınan ve katılımcılara sorulan sorular ekseninde şekillenen sonuçlar itibariyle öğretmenlik mesleğini ifa etmek üzere ilgili ve yetkili kurumlarda öğretim sürecini tamamlamak üzere eğitim görmekte olan öğretmen adaylarının mesleğe bakış açısı incelenmiş ve elde edilen bilgiler ışığında görülmüştür ki öğretmenlik mesleğine genel itibariyle bakış açısı olumludur. Ancak bununla birlikte öğretmenlik yetkinliğine ilişkin sınırlar daraldığı da kenara itilmeyecek denli önemli bir bilgi olarak bu kısımda yer almalıdır. Çünkü yetkinlik donanımına işaret etmektedir ve öğretmenlik mesleğini ifa edecek bireylerin bu donanıma sahip olması elzemdir.

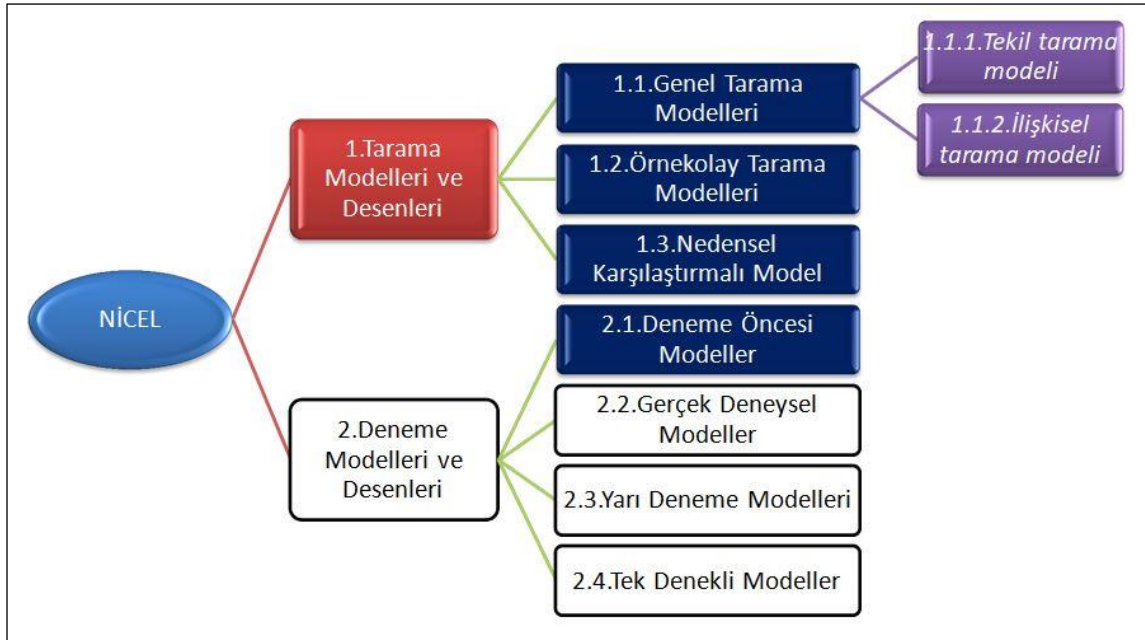
Gerek Can'ın ortaya koyduğu (2010) araştırmayla gerekse benzeri çalışmaların gösterdiği üzere öğretmenliğe bakış açısı, üniversitelerde öğretim görmekte olan öğrenciler arasında benzerlik taşımaktadır ve bu durum ortak bir neticeye işaret etmektedir; saygınlık uyandıran mesleğe bakış açısı olumludur ancak öğretmenlerin yaşadığı sorunlar (ki bunların başında ekonomik meseleler gelmektedir) göz önünde tutulduğunda öğretmen adaylarının kaygı duymaması mümkün gözükmemektedir. Ayrıca istihdam sorunları nedeniyle yaşanan atama meselesi de öğretmen adaylarının mesleki tatmin yaşama noktasında beklenen seviyede sonuçları ortaya çıkaramayacağı açıktır.

3. YÖNTEM

Bu araştırmada anket(survey) yöntemine başvurulmuştur. Bu durum, araştırmanın türünün nicel araştırma olacağını göstermektedir. Nicel araştırma, olgu ve olayları nesnelleştirerek ölçülebilir, gözlemlenebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir bir şekilde ortaya koyan bir araştırma türüdür ve bu çalışma için gerekli bir araç özelliğini taşımaktadır (URL-7, 2016).

3. 1. Araştırma Modeli

Araştırma kapsamında araştırılacak olan olgunun yani, Güzel Sanatlar Fakóltesi ve Eğitim Fakóltesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu yada olumsuz yönde olup olmadığının araştırılması için en ekonomik yöntem olarak araştırma kapsamındaki bireylere Anket (Survey) yöntemi uygulanması ve bu yönde hızlı veri toplanması amaçlanmıştır. İfade edildiği gibi bu araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılacağından anket sonuçlarından elde edilen sayısal verilerin açıklana bilmesi adına bir nicel araştırma gerçekleştirilecektir ve bu bağlamda birçok değişken baz alınarak inceleme sağlanacaktır.

şekil 3. Nicel araştırma modelleri (URL-8, 2016)

Buna göre; araştırmanın temeli Genel Tarama Modellerinden olan ilişkisel tarama modeli olacak şekilde dizayn edilecektir.

Tarama modellerinin bir türü olan ilişkisel tarama modeli, 2 ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlamış olan bir araştırma modelidir. İlişkisel tarama modelinin karşılaştırma türü ve korelasyon türü olmak üzere 2 türü vardır: Korelasyon türü araştırma modellerinde, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği ve var olmuş olan değişimin nasıl ve ne yönde olduğu incelenirken, karşılaştırma türünde, en az 2 değişken arasında bağımsız değişkene göre gruplar oluşturularak bağımlı değişkene göre gruplar arasında fark olup olmadığı incelenir (Karasar, 1995: s. 81-82).

3. 2. Çalışma Grubu

Araştırmanın alışma grubunu Türkiye’de 3 ilde bulunan Trabzon, Giresun ve Ordu, Trabzon Üniversitesi, Giresun niversitesi ve Ordu niversitelerine bağlı bulunan Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü ğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcıları ise ilgili üniversitelerin ilgili bölümlerinde her yaştan ve her sınıftan olmak kaydıyla öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki katılımcı sayısı 184’tür. Fakülteler ve cinsiyet olarak detaylı sayıyı aşağıdaki tablolarda görebilirsiniz.

Tablo 1. Fakülte Bazında Sayısal ve Yüzdesel Değer

	n	%
Güzel Sanatlar Fakültesi	92	50
Eğitim Fakültesi	92	50
Toplam	184	100

Tablo 2. Cinsiyet Bazında Sayısal ve Yüzdesel Değer

	n	%
Kadın	117	63,6
Erkek	67	36,4
Toplam	184	100

3. 3. Verilerin Toplanması

Araştırma çerçevesinde toplanması gerekli olan verileri, Trabzon Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ve Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Giresun Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ve Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü ve Ordu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ve Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi bölümlerine kişisel çabalar ile ulaşılmış olup “ğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum”

ölçeğini ilgili bölümlerde öğrenim gören her yaşta ve her sınıftan öğrencilere uygulanmıştır.

3. 4. Veri Toplama Araçları / Teknikleri

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı olarak, Üstüner, (2006) tarafından geliştirilen, geçerliliği yapılmış ve ilgili araştırmacıdan gerekli izinleri alınmış 5'li Likert tipi ölçme aracı olan "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır ve yine Üstüner, (2006) tarafından "Tablo 3."te görebileceğiniz üzere ölçekte yer alan maddelerin faktör yükleri belirtilmiştir. Ölçek 34 maddeden oluşmaktadır. Güzel Sanatlar Fakültesi ile Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü okuyan öğrencilere aynı soruların sorulabilmesi adına bir takım maddelerin çıkartılma işlemi yapılarak madde sayısı 26'ya çekilmiştir. Çıkarılan maddeler, "Halen okumakta olduğum öğretmenlik programını bilerek ve isteyerek seçtim" gibi yalnızca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü okuyan ve öğretmen olmak amacıyla eğitim gören öğrencilere sorulacağından bu tür maddelerde eksiltmeye gidilmiş ve aynı soruların tüm bölümlere sorula bilinmesi sağlanmıştır.

Kullanılan ölçekte, "öğretmen olmayı kendime yakıştırıyorum", "Eğitim, öğrenme, öğretme, öğretmenlik konularında konuşmaktan hoşlanmam" ve "öğretmenlik yapan insanlara sempati duyarım" gibi 26 ayrı öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu ya da olumsuz yönde olup olmadığını ortaya koyan maddelere öğrenciler, "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "kararsızım", "katılıyorum" ve "kesinlikle katılıyorum" şeklinde 5 farklı seçenekten birini işaretleyerek yanıt verdiler.

Ölçekte bu çalışma için kullanılan toplam 26 madde yer almaktadır. Bu maddelere yönelik tutum puanı hesaplamasında alt ve üst sınırlar 26 puan ile 130 puan olarak belirlenmiştir. Tutum puanı ortalaması ise 78 olarak belirlenmiştir. Bu duruma göre 78 puanın üzerinde puan alanların tutumu yüksek, diğerlerinin düşük olarak sınıflandırılması mümkündür.

Tablo 3. Kullanılan Ölçeğe İlişkin Maddelerin Faktör Yükleri

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Cümleleri	Faktör Yükü	r
1. Öğretmen olmayı kendime yakıştırıyorum.	.715	.70
2. Öğretmenliğin bana göre bir meslek olmadığını düşünüyorum.	.679	.67
3. Öğretmenliğin yaşam tarzıma uygun olmadığını düşünüyorum.	.656	.65
4. Öğretmenliğin kişiliğime uygun olmadığını düşünüyorum.	.656	.64
5. Öğretmenlikte başarılı olacağıma inanıyorum.	.631	.61

Tablo 3'ün devamı

	Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Cümleleri	Faktör Yüğü	r
6.	Öğretmenlik mesleğinde karşılaşacağım zorlukları aşabileceğime inanıyorum.	.624	.61
7.	Zor şartlar altında dahi öğretmenlik yapmak isterim.	.623	.62
8.	Öğretmenlik mesleğinin gereklilikleri konusunda kendime güveniyorum.	.587	.57
9.	<i>Öğretmenliğin</i> bana uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.	.567	.57
10.	Öğretmenliğin bir şeyler üretip yaratmam için bana fırsatlar vereceğini düşünüyorum.	.554	.55
11.	İnsanlara bilmedikleri bir şeyleri öğretecek olma düşüncesi beni mutlu ediyor.	.528	.51
12.	<i>Bir meslek tercih etme durumunda olanlara öğretmenliği tavsiye etmem.</i>	.504	.52
13.	Öğretmenliğin çalışma koşulları bana çekici geliyor.	.495	.52
14.	Bilgili ve yeterli bir öğretmen olacağımı düşünüyorum.	.450	.44
15.	Öğretmenlik yaparak vereceğim eğitim aracılığıyla insanların yaşamına yön vermeyi gurur verici buluyorum.	.443	.45
16.	<i>Eğitim, öğrenme, öğretme, öğretmenlik konularında konuşmaktan hoşlanmam.</i>	.436	.45
17.	Öğretmen olduğumda çevre tarafından bana yeterli değer verileceğine inanıyorum.	.410	.44
18.	Öğretmenlik mesleğinin devamlılığı bana güven veriyor.	.410	.43
19.	Öğretmenliğe ilişkin özel bir yeteneğim olduğu kanısındayım.	.573	.56
20.	Öğretmenliği profesyonel bir biçimde yürütebileceğime inanıyorum.	.549	.53
21.	Öğretmenlik yapan insanlara sempati duyarım.	.515	.52
22.	<i>Öğretmen olacağımı düşünmek beni korkutuyor.</i>	.507	.51
23.	Öğretmen olduğumda yapabileceğim çok şey olduğunu düşünüyorum.	.499	.50
24.	Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinde başarılı olmayı önemserim.	.489	.48
25.	Öğretmenlik yapan kişilerle sohbet etmekten hoşlanırım.	.489	.50
26.	Öğretmenliğin toplumda bana saygınlık kazandıracağına inanıyorum.	.447	.50

* İtalik yazılan maddeler ölçekteki olumsuz ifadelerdir.

3. 5. Veri Toplama Süreci

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı bir ankettir. Anket için verilerin toplanma sürecinde öncelikle anketi uygulayacağım okullarda öğrenim gören öğrencileri aynı ortamda bulabilmek adına ders programlarına bakıldı. Daha sonra bu ders programlarına bakılan grupların derslerini aldıkları öğretim elemanları ile iletişime geçilerek derslerinin öncesinde veya derslerinin sonrasında anketi uygulamak için izin istendi. İzinler sağlandıktan sonra anket formları öğrencilere dağıtılarak ortalama 10-15 dakikalık bir süre

zarfında formlar geri toplandı. İzin sağlayamadığımız gruplar için derslerinden çıkmaları beklenerek hiçbir baskı olmadan tamamen kendi özgür iradeleriyle ankete katılmayı kabul edenlere tek tek anket formları doldurtulmuştur. Nihayetinde, 184 katılımcıya ulaşan veri toplama sürecimiz son bulmuştur.

3. 6. Verilerin Analizi

İlgili veriler IBM SPSS Statistics 22 adlı programda çözümlenmiştir. Bu çalışmada verilerin analiz edilebilmesi için çeşitli istatistikî metotlar kullanılmıştır. Değişkenlerin, ölçeğin tamamının güvenilirliğini ölçmek amacıyla güvenilirlik analizi yapılmıştır. Normallik analizi yapılarak verilerin normal dağılıp dağılmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Demografik verileri oluşturan birimler arasındaki farklılıkların ölçülmesi amacıyla t-testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkinin ölçülmesi amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır.

4. BULGULAR

Tüm bu bilgiler ışığında ilgili bölümde belirtilen Güzel Sanatlar Fakültesi ve Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen ve söz konusu kurumun ilgili biriminde öğretim almakta olan öğrencilerin de katılımcı olduğu bu çalışma için detaylara inilmesi gerekmektedir. Çalışmanın gerçekleştirilmesi yöntemi olarak benimsenen testlerin özellikleriyle birlikte ilgili çalışmanın, yukarıdaki kısımlarda ifade edilen hipotez ile uyumu sorgulanacaktır.

4. 1. Tutum Puanları Ölçümü

Tablo 4. Örneklem Grubu Tutum Puanları Ortalaması

	N	Min.	Max.	Ort.
Öğrt. Tutum Top. Puan	184	28	130	87,41

Tablo incelendiğinde öğrencilerin tutum ölçeğinden aldığı en düşük puan 28 bulunurken, en yüksek puan ise ölçekten alınabilecek en yüksek puan olan 130 puan düzeyindedir. Tutum puanlarının ortalama düzeyine bakıldığında ise ölçeğin ortalama puanı olan 78 puanın üzerinde (87,41) olduğu görülmüştür. Buna göre öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının iyi düzeyde olduğu, belli oranda yüksek düzeyli gerçekleştiği söylenilebilir.

4. 2. Güvenilirlik Testi

Bu araştırmada kullanılan ölçek daha önceden güvenilirliği kanıtlanmış bir ölçektir, ancak bu araştırmada yeniden teste tabi tutularak güvenilirliği bir kez daha kanıtlanmaya çalışılmıştır. Sosyal Bilimler alanında ise güvenilirliği test etmenin birçok yöntemi vardır. Güvenilirlik analizi için genellikle kullanılan temel analiz Cronbach Alpha değerinin bulunmasıdır (URL-9, 2013).

SPSS sisteminde yapılan Cronbach's Alpha analizinden sonra karşımıza aşağıdaki gibi üç tablo çıkacaktır.

Tablo 5. Güvenirlilik İstatistikleri

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	Madde Sayısı
,983	,983	26

Tablo 4'te gördüğümüz Cronbach's Alpha değeri 0.70'den büyüktür ($0.70 < 0.983$). "Kullanılan ölçeğin toplam güvenilirliğini gösterir ve 0.7'den büyük olması beklenir, bu değerden düşük α değerleri anketin zayıf güvenilirliği olduğunu gösterir, $\alpha > 0.8$ olması ise anketin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir" (URL-9, 2013). Bu değer 0.70'den büyük olması ölçümün güvenilir olduğunu ifade eder.

4. 3. Normallik Testi

İstatistiksel verilerde yapılabilecek analizler parametrik analizler ve parametrik olmayan analizler olmak üzere ikiye ayrılır. Analizini yapacağımız veri setine en uygun analizi bulmak için ise SPSS sistemindeki normallik testi ile verilerin normal bir dağılıma sahip olup olmadığına bakılmalıdır. SPSS'de yapılan normallik testi sonucunda verilerin normal dağılımlı olduğunu görmek için Skewness ve Kurtosis değerlerine bakılmalıdır. Skewness ve Kurtosis değerleri -2 ile +2 arasında ise verilerin normal dağılım gösterdiği söylenir (URL-10, 2019).

Veriler normal dağılım gösteriyorsa parametrik, normal dağılım göstermiyorsa parametrik olmayan testler uygulanır.

Yapılan anketteki 26 soru için istatistik ortamda toplam değeri bulunmuş, bu ortalama değer üzerinden normallik testi yapılarak iki hipotez kurulmuştur.

H_0 : %95 güvenle veriler normal dağılımlıdır. H_1 : %95 güvenle veriler normal dağılımlı değildir.

Yapılan analizler sonucunda Çarpıklık değerinin -0.170 ve Kurtosis değerinin -1.261 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu değerler tez kapsamında hedeflendiği belirtilen ve elde edilmesi istenen -2 ile +2 değerleri arasında yer almaktadır.

Kurulan hipotezlerden H_1 reddedilir ve "%95 verimle veriler normal dağılımlıdır" denir.

Tablo 6. Normallik İçin Ölçümler

Öğrt. Tutum Top. Puan	Çarpıklık		Basıklık	
	Ölçüm	SS	Ölçüm	SS
	-,170	,179	-1,261	,356

4. 4. T Testleri

4. 4. 1. Erkek ve Kadın Cinsiyetleri Arasında Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumda Anlamlı Bir Farklılık Var Mı?

Bunun için homojen dağılıma bakarken iki hipotez oluşturulmalıdır.

H_0 : %95 güvenle grupların varyansları homojendir.

H_1 : %95 güvenle grupların varyansları homojen değildir.

Homojen dağılıma karar verildikten sonra farklılık yorumlanması için yeniden iki hipotez oluşturulur.

M_0 : %95 güvenle öğrencilerin cinsiyetleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

M_1 : %95 güvenle öğrencilerin cinsiyetleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 7. Cinsiyet Değişkenine Yönelik t Testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet	N	Ort.	SS	Sd	t	p	Levene Testi	
Öğrt. Tutum	Kadın	117	94,07	27,19	182	4,28	,000	F	
Top. Puan	Erkek	67	75,79					p	
								,066	,798*

*p > .05

Levene Testi sütununa baktığımızda "p" Değerinin 0.05'ten büyük olduğunu görüyoruz (0.798 > 0.05). Bu durumda H_1 hipotezi reddedilir ve "%95 güvenle grupların varyansları homojendir" denir.

Görüldüğü gibi t-testinin "p" değeri 0.000 << 0.05 olduğu için H_0 hipotezi reddedilir. H_1 hipotezi kabul edilir ve %95 güvenle öğrencilerin cinsiyetleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında kadın cinsiyeti lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır denir.

4. 4. 2. Eğitim Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesi Okuyan Öğrenciler Arasında Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumda Anlamlı Bir Farklılık Var Mı?

Bunun için homojen dağılıma bakarken iki hipotez oluşturulmalıdır.

H_0 : %95 güvenle grupların varyansları homojendir.

H_1 : %95 güvenle grupların varyansları homojen değildir.

Homojen dağılıma karar verildikten sonra farklılık yorumlanması için yeniden iki hipotez oluşturulur.

M_0 : %95 güvenle öğrencilerin eğitim gördükleri fakülte ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

M_1 : %95 güvenle öğrencilerin eğitim gördükleri fakülte ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 8. Fakülte Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Puan	Fakülte	N	Ort.	SS	Sd	t	p	Levene Testi	
Öğrt. Tutum Top. Puan	Eğitim Fakültesi	92	108,92	19,80	182	14,85	,000	F	p
	Güzel Sanatlar Fakültesi	92	65,91					,080	,778*

*p > .05

Levene Testi sütununa baktığımızda p. Değerinin 0.05'ten büyük olduğu görülmektedir (0.778 > 0.05). Bu durumda H_1 hipotezi reddedilir ve %95 güvenle grupların varyansları homojendir denir.

Görüldüğü gibi t-testinin "p.(2-tailed)" değeri 0.000 << 0.05 olduğu için H_0 hipotezi reddedilir. H_1 hipotezi kabul edilir ve %95 güvenle öğrencilerin eğitim gördükleri fakülte ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında Eğitim Fakültesi lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır denir.

4. 4. 3. Güzel Sanatlar Lisesi ve Diğer Liselerden Mezun Olan Öğrenciler Arasında Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumda Anlamlı Bir Farklılık Var Mı?

Bunun için homojen dağılıma bakarken iki hipotez oluşturulmalıdır.

H_0 : %95 güvenle grupların varyansları homojendir.

H_1 : %95 güvenle grupların varyansları homojen değildir.

Homojen dağılıma karar verildikten sonra farklılık yorumlanması için yeniden iki hipotez oluşturulur.

M_0 : %95 güvenle öğrencilerin mezun oldukları ortaöğretim kurumu ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

M_1 : %95 güvenle öğrencilerin mezun oldukları ortaöğretim kurumu ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 9. Mezun Olunan Lise Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet	N	Ort.	SS	Sd	t	p	Levene Testi	
Öğrt. Tutum Top. Puan	Güzel Sanatlar Lisesi	79	87,48	27,47	182	0,02	,980	F	p
	Diğerleri	105	87,37						

*p > .05

Levene Testi sütununa baktığımızda "p" Değerinin 0.05'ten büyük olduğunu görüyoruz (0.097 > 0.05). Bu durumda H_1 hipotezi reddedilir ve %95 güvenle grupların varyansları homojendir denir.

Görüldüğü gibi t-testinin "p" değeri 0.980 >> 0.05 olduğu için H_1 hipotezi reddedilir. H_0 hipotezi kabul edilir ve %95 güvenle öğrencilerin mezun oldukları ortaöğretim kurumu ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur denir.

4. 5. ANOVA Testleri

4. 5. 1. Öğrencilerin Yaş Grupları Arasında Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumda Anlamlı Bir Farklılık Var Mı?

Bunun için yeniden homojenlik adına iki hipotez kurulmalıdır.

H_0 : %95 güvenle yaş gruplarının varyansları homojendir.

H_1 : %95 güvenle yaş gruplarının varyansları homojen değildir.

Tablo 10. Yaş Grupları Homojenlik Testi

	F	sd1	sd2	p
Öğrt. Tutum Top. Puan	0,484	4	179	,748*

*p > .05

Burada "p." değeri 0.748 > 0.05 olduğundan homojenlik testi için olan H_0 hipotezi kabul edilir. Yani "%95 güvenle yaş gruplarının varyansları homojendir" denir.

Daha sonra ANOVA tablosu incelenerek iki hipotez daha oluşturulur.

H_0 : %95 güvenle, yaş gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

H_1 : %95 güvenle, yaş gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 11. Yaş Gruplarına Yönelik Anova Testi Tablosu

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Tukey
Between Groups	11161,386	4	2790,347	3,467	,009*	21-22 yaş ile 25 yaş
Within Groups	114084,391	179	804,946			
Toplam	155246,777	183				

*p < .05

Yukarıdaki ANOVA tablosu incelendiğinde, "p." değeri $0.009 < 0.05$ olduğu için tek yönlü varyans analizi için olan H_0 hipotezi reddedilir. Yani "%95 güvenle, yaş gruplarının ortalamaları arasında 21-22 yaş grubu lehinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır" denir.

Tablo 12. Yaş Grupları Anova Testi Demografik Verileri

	N	\bar{X}	Standart Sapma
7-18	18	3,21	1,15
19-20	47	3,42	1,09
21-22	60	3,71	1,11
23-24	32	3,06	0,96
25 yaş ve üstü	27	2,91	1,11
Toplam	184	3,36	1,12

Son olarak "Yaş Grupları Veri Tanımlayıcı" tablosu incelendiğinde "21-22" yaş grubunun ortalamasının diğer gruplardan daha büyük olduğu görülür. Diğer bir deyişle, "21-22" yaş grubunun öğretmenliğe yönelik tutumunun daha olumlu olduğunu söylemek mümkündür.

4. 5. 2. Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Sınıf Seviyeleri Arasında Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumda Anlamlı Bir Farklılık Var mı?

Bunun için yeniden homojenlik adına iki hipotez kurulmalıdır.

H_0 : %95 güvenle sınıf gruplarının varyansları homojendir.

H_1 : %95 güvenle sınıf gruplarının varyansları homojen değildir.

Tablo 13. Sınıf Grupları Homojenlik Testi

	F	sd1	sd2	p
Öğrt. Tutum Top. Puan	1,582	3	180	,195*

*p > .05

Burada "p." değeri $0.195 > 0.05$ olduğundan homojenlik testi için olan H_0 hipotezi kabul edilir. Yani "%95 güvenle sınıf gruplarının varyansları homojendir" denir.

H_0 : %95 güvenle, sınıf gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

H_1 : %95 güvenle, sınıf gruplarının ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 14. Sınıf seviyelerine Yönelik Anova Testi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Between Groups	28,321	3	9,440	,011	,998*
Within Groups	155218,457	180	862,325		
Toplam	155246,777	183			

*p > .05

Bu ANOVA tablosu incelendiğinde, "p." değeri $0.998 > 0.05$ olduğu ve gruplar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Diğer bir deyişle öğrencilerin hangi sınıfta öğrenim gördüğü, sınıf düzeyi değişkeni ölçülen tutumlar üzerinde herhangi bir farklılaştırıcı etkiye sahip değildir.

5. TARTIŞMA

Öğretmenlik mesleğine yönelik var olan tutumların bir anlamda ölçülmesinin hedeflendiği bu çalışmada da ortaya çıkmaktadır ki, ilgili meslek grubu, toplumda hala belli düzeyde bir saygınlığa sahiptir. Can'ın 2010 yılında Muğla Üniversitesinde öğretim görmekte olan öğrenciler arasında gerçekleştirdiği araştırmaya göre ortaya çıkan sonuç itibarıyla öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin bakış açıları oldukça olumlu gözükmektedir. Bununla birlikte yine Gürbüzürk ve Genç'in (2004) yılında gerçekleştirdiği ve literatür kısmında yer verilen araştırma neticeleri de Can'ın araştırma sonuçları ile paralellik taşımaktadır.

Bu çalışmayı biçimlendiren ilgili çalışma da sanat eğitimi alanlarında okuyan bireylerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını tespit etmeyi hedeflemektedir. Dolayısıyla sorgulanması gereken de ilgili test ve analiz yöntemleri aracılığıyla hipotezin doğru kurulup kurulmadığıdır. Araştırmanın ilgili bölümünde de detaylarıyla yer aldığı üzere tıpkı yukarıda verilen ilgili çalışmalarda görüldüğü üzere bu çalışmada da güzel sanatlar eğitimi görmekte olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açısı olumlu olmakla birlikte benimsenen tutum da beklendiği gibi yüksek düzeyde çıkmıştır.

Bu çalışmanın asıl amacı olan Eğitim Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri arasında tutum ortalamalarına bakıldığında, Eğitim Fakültesi okuyan öğrencilerin tutumları ortalamanın bir hayli üzerindeyken, Güzel Sanatlar Fakültesi okuyan öğrencilerin tutum puanı ortalamanın altında kalmıştır. Eğitim Fakültesi okuyan öğrencilerin ortalamasının çok yüksek olması iki fakülte arasında mesleğe yönelik tutumda çok büyük bir fark söz konusudur. Burada, Eğitim Fakültesi okuyan öğrencilerinin çoğunlukla meslek ile ilgili olumlu tutumlar geliştirerek bu fakültesi seçtiklerini söyleyebiliriz. Öte yandan Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin tutum puanları ortalamanın altında kalmıştır ve bu pedagojik formasyon olarak öğretmenlik mesleğini icra edecekler açısından önem arz etmektedir. Tutum puanlarının ortalamanın çok fazla altında olmamasının mesleğe yönelik tutumların her şeye rağmen olumlu yönde olduğunu göstermektedir.

Araştırma kapsamında incelenmiş olan başka bir değişkende Sanat Eğitimi alanlarında yüksek eğitim gören öğrencilerin mezun oldukları ortaöğretim kurumları arasındaki tutumdur. Burada, Güzel Sanatlar liseleri ve diğer liseler şeklinde belirlenmiş olan bir araştırma söz konusudur. Sonuç olarak mezun olunan ortaöğretim kurumlarına göre bakıldığında bir anlamlı fark bulunamamıştır. Bulunamayan anlamlı farka karşın orta

öğretim kurumlarının arasında tutum puan ortalamaları birbiri ile benzerlik göstererek ortalamanın üzerinde sonuçlanmıştır.

Erkek ve kadın cinsiyeti değişkenlerine bakıldığında tutum puanlarındaki ortalamanın kadın cinsiyeti yönünde ortalamanın üzerinde bir sonuca vardığını, erkek cinsiyet açısından ortalamanın biraz altında kaldığı görülmekte, istatistiksel olarak buradan çıkarılacak sonuç kadın cinsiyetinin tutum puanları erkeklere göre olumlu oluşudur. Ancak buradaki önemli bir detayında kadın cinsiyetinin erkek cinsiyetine oranla sayı üstünlüğünün neredeyse yarı yarıya oluşudur. Sonucun bu şekilde çıkma sebebi olarak kadın cinsiyetinin öğrenim görülen kurumlarda erkeklere oranla fazla olmasıdır buna karşın erkek cinsiyetinin tutum puanları ortalamanın çok az bir puanla altında kalmasının erkek cinsiyetinin mesleğe yönelik tutumların tamamen olumsuz olduğunu söylememek gerekir.

Sınıf seviyelerinde tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır, bulunamayan bu ayrıştırıcı farkın yaş gruplarının dağılımının sınıflara göre eş düzeyde olmamasından kaynaklanmaktadır. Burada bakılması gereken yaş grupları arasında tutum farkıdır.

Belirlenen testler doğrultusunda gerçekleştirilen çalışmada istatistiksel olarak cinsiyetler (kadın ile erkek) ve katılımcıların kümelendiği yaş grupları (21-22 yaş ve 25 yaş üstü) arasında anlamlı farklar çıkmıştır. Özetle, “21-22” yaş grubunun öğretmenliğe yönelik tutumunun daha olumlu olduğunu söylemek mümkündür. Buna karşın diğer demografik grubu oluşturan “25 yaş üstü” grubunun ise öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun sayısal anlamdaki ifadesi “21-22 yaş” grubunun gerisinde kalmaktadır. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum öğrenciler nazarında olumlu bir algı sayesinde benimsenen tutum açısından beklenen bir sonuç ortaya konulmuştur.

Öte yandan tüm bu veriler ışığında belirtilmelidir ki toplumda hala saygın bir meslek olarak görülen öğretmenlik mesleği birçok sorunun da göbeğinde yer almakta ve tüm bu sorunlar nedeniyle var olması gereken saygınlık var olanın üzerinde seyretmektedir. Başka bir deyişle, bahsi geçen meslek grubunu ifa eden bireylerin yaşadığı, yaşaması muhtemel sorunların çözümüne yönelik atılabilecek köklü ve samimi adımlar güçlü ve olumlu neticeleri beraberinde getireceğinden bu mesleğe mensup olan bireylerin kendilerini geliştirme, donanım sahibi olma fırsatı elde etmelerini sağlamak suretiyle daha fazla verimin ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Söz gelimi öğretmenlerin atanma ya da ekonomi başlığı altında değerlendirilebilecek mali sorunlar ortadan kaldırılır ya da kaldırılmaya yönelik girişimler başlatılır, devam ettirilirse mesleki tatmin gerçekleştirileceğinden var olan tutum daha da olumlu bir niteliğe bürünecek ve böylece meslek üyelerinin topluma katkısı çok daha üst düzeyde olacaktır. Aksi halde günümüzde

var olan olumlu tutum da değer kaybetmeye mahkûm olacak ve meslek grubu önemsizleşme riski ile karşı karşıya kalabilecektir.

Yetkinlik meselesinin de üstünde durulması gerekliliği kesinlikle göz ardı edilmemelidir. Çünkü yetkinlik bireysel çabalarla geliştirilebileceği gibi ilgili kurumların doğrudan sürece müdahil olması gerektiği gerçeğini de gözler önüne sermektedir. Ayrıca yetkinlik ve donanımsal manada yeterli seviyede olan bireylerin mevcut durumunun denetlenmesi de devlet mekanizması içinde yer alan ilgili kurumların sorumluluğundadır. Dolayısıyla denetim süreci hassasiyetle irdelenmeli ve uygulamalar bu noktada gerçekçi, faydacı bir anlayış gütmelidir.

Yetkinlik anlamında uygun görülmeyen bireylerin (öğretmen adaylarının) akıbetine ilişkin sistemli bir çalışma gerekmektedir. Yukarıda ifade edilen ilgili kurum ve kuruluşlar yetkinliğe sahip olduğu anlaşılan öğretmen adayını denetlediği gibi bu yetkinliği elde edemeyen ve uygun görülen donanıma sahip olamayan öğretmen adaylarının da istenilen, beklenen düzeye yükseltilebilmesi için konunun uzmanlarınca gerçekleştirilecek çalışmalar doğrultusunda gerekli adımların atılmasıyla mesleğe kazandırılması sağlanmalıdır.

Tüm bu çalışmaları yaratacak bir sistemin yaratılmasıyla öğretmenlik mesleğinin toplum nazarında var olan olumlu tutumu kuvvetlendirmekle birlikte mesleki tatmini sağlayacağından mütevellit topluma fayda noktasında umut vadeden hatta ivme kazanmış faydalı sonuçların yakalanması sağlanacaktır. Böylece toplumun tüm kesimleri ilgili mesleğe yönelik olumlu bir tutum benimsemekle birlikte ileriye adım atabilmek için güvendiği rehberin söz gelimi öğretmenlerin yönlendirmesi, bireylerin yetişmesini sağlayacak misyonlarıyla geleceğe ışık tutmalarına önayak olacaktır.

Özetle, öğretmenlik mesleğini ifa eden bireylerin mesleği dolayısıyla doğrudan ilgili bireyleri etkileyen sorunların tespit edilmesi ve çözüm için gerekli çalışmaların uzman bakış açısıyla gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Öte yandan öğretmen adaylarının mutlak suretle yeterli düzeyde yetkinliğe ve donanıma sahip olup olmadığı sorgulanmalı ve denetlenmelidir. Çıkan tüm olumlu ve olumsuz sonuçlar objektif ve samimi kıstaslar ışığında değerlendirmeye tabii tutulmalıdır.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6. 1. Sonuçlar

Öğretmenlik mesleğinin Türk toplumunun da içinde bulunduğu çok geniş bir coğrafyada kutsal olarak kabul edilmesinin dayandığı mesnet şüphesiz ki, yerel ya da ulusal bazda topluma sağladığı/sağlayacağı fayda odaklı yaklaşım ve beklentidir. Ancak bilinmelidir ki, bu yaklaşım ve beklenti, öğretmenlik mesleğini “kutsal” niteliklere büründürmüş olsa da mesleğin oldukça zor ve uzun soluklu bir görev olduğu da küresel bir kabul olarak göz önünde tutulmalıdır.

Türkiye Cumhuriyeti ve öncesindeki dönemlere bakıldığında öğretmenliğin ancak 19. Yüzyıldaki modernleşme çabaları ekseninde profesyonel ve topluma radikal katkılar sunabilecek potansiyeline ulaşmaya başladığı görülecektir. Özellikle Cumhuriyet döneminde benimsenen kuldan ulus, işgalden özgürlük ve iptidaiden çağdaşlaşmaya evrilmesi istenen anlayışlar beraberinde bir dizi devrim ve tabii ki yeniliği getirmiştir. Dönemin koşullarında pek de mümkün olmayan iyileştirmeler devletin ve dönemin yönetiminin samimiyetini ortaya koymaya yetmektedir.

Tez kapsamında belirtilen hipotezin doğrultusunda ve belirlenen sınırlar dâhilinde amaca ulaşmak adına seçilen bireylerin meydana getirdiği örneklem, sorulan sorulara verilen cevapları aracılığıyla anket çalışmasını neticelendirilmesine katkı sunmuşlardır.

Toplamda 184 öğrencinin dâhil olduğu çalışma esnasında Güzel Sanatlar Eğitimi alanında öğretmenlik ve alan olmak üzere bu bölümlerde okuyan öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik mevcut bakış açısını ve tutumunu ortaya koymak maksadıyla gerçekleştirildi.

Çalışmanın sonlandırılmasına katkı sunan bu çalışma ekseninde görülmüştür ki, söz konusu katılımcıları oluşturan öğrencilerin çalışmanın ana problemi olan Sanat Eğitimi okuyan bireylerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları açısından bir farklılık tespit edilmiştir. Bu bağlamda, araştırmanın ana amacı olan,

A. Eğitim Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesi okuyan öğrenciler arasında öğretmenlik mesleğine yönelik tutumda anlamlı bir farklılık var mı?

Yukarıdaki bu amaca uygun analiz sonuçlarına göre; Eğitim Fakültesi okuyan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Lakin her iki fakültede okuyan öğrenciler adına öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun olumlu yönde olduğunu söylemek mümkündür. Öte yandan, araştırma kapsamında ana amacın dışında belirlenmiş olan alt amaçlara ilişkin aşağıdaki sonuçlar tespit edilmiştir.

B. Güzel Sanatlar Lisesi ve diğer liselerden mezun olan öğrenciler arasında öğretmenlik mesleğine yönelik tutumda anlamlı bir farklılık var mı?

Bu alt amaca göre Güzel Sanatlar Lisesi ve diğer liselerden mezun olan öğrenciler arasında herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiş olup her iki değişken içinde öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların olumlu yönde olduğu görülmektedir.

C. Erkek ve kadın cinsiyetleri arasında öğretmenlik mesleğine yönelik tutumda anlamlı bir farklılık var mı?

Erkek ve kadın cinsiyetleri arasında Kadın cinsiyeti lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kadın cinsiyeti grubunda öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların ortalamanın üstünde kalarak olumlu yönde olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın erkek cinsiyeti grubunda ortalamanın altında kalarak olumsuz yönde olduğu tespit edilmiştir.

D. Öğrencilerin yaş grupları arasında öğretmenlik mesleğine yönelik tutumda anlamlı bir farklılık var mı?

Şöyle ifade edilebilir ki, yaş gruplarının gösterildiği tablodan da anlaşılacağı üzere bu demografik grupların ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Detaya inilmesi gerektiğinde ilgili bölüm incelendiğinde görülecektir ki, "21-22" yaş grubunun sorulara verdiği cevaplarla elde edilen ortalamanın diğer gruplardan daha büyük bir sayısal değer görülmektedir.

E. Öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıf seviyeleri arasında öğretmenlik mesleğine yönelik tutumda anlamlı bir farklılık var mı?

Sanat Eğitimi alanında eğitim veren, Güzel Sanatlar Fakültesi ve Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü öğrencilerinin katılım gösterdikleri bu araştırmada sınıf seviyeleri arasında bir anlamlı farktan söz edilemez. Sonuçlar sınıf seviyelerinde ayrıştırıcı bir fark oluşturmamışlardır.

Sonuç olarak, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlara yönelik, duruma göre ortalama altına kalan puanlara rağmen genel anlamda bir olumsuzluktan söz edilemez ve toplum nazarında söz konusu mesleğin yarattığı algı olumlu bir bakış açısının olduğunu göstermektedir.

6. 2. Öneriler

Özetle, örneklem olarak seçilen kitle ile gerçekleştirilen araştırma hipotezi doğrulamakla birlikte öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumda bir araştırmanın ana eksenini olan problem çerçevesinde iki fakülte karşılaştırıldığında genel olarak öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarda olumlu neticeyi sunmaktadır. Burada bahsi geçmesi gereken hususlardan biri de öğretmenlik mesleğinin Türkiye'deki geçmişidir. Daha açık bir ifadeyle bu mesleğe yönelik tutumda öncelikle geçmiş zamanlar

sorgulanması önerilmekte zira toplum kendisine kısa, orta ve uzun vadede fayda sağlayacak, geleceği şekillendirecek olan öğretmenlere derin ve uzun soluklu bir geçmişe dayanan bağ ile saygı beslemesidir. İşte bu saygının da etkisiyle değişikliklere rağmen kutsallık niteliğinin atfedildiği öğretmenlik mesleği toplumda olumlu duygular, daha kısa bir ifadeyle saygınlık uyandıran ve bireylerce aday olunan bir meslektir.

6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

Araştırmanın sonuçlarında da görüldüğü üzere, araştırılan konunun ana kıstası olan fakülteler arası farklılığın çıkmayışı ve her iki fakülte öğrencilerinin de öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamalarının çoğunlukla ortalama puan etrafında yoğunlaşması hatta bazı durumlarda çok üstünde olmalarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların genel anlamda olumlu olduğunu söyleyebiliriz. Bu çerçevede ve sonuçlara dayalı olarak yapılabilecek bir öneri de, araştırmanın amacı olan iki fakülte öğrencileri arasındaki tutum farkına yönelik ortalamalarında yüksek bir fark bulunmasından kaynaklanmaktadır. Eğitim Fakültesi okuyan öğrencilerin ortalaması, Güzel Sanatlar Fakültesi okuyanlara kıyasla ortalamasının da üzerinde bir sonucun ortaya çıkmasına neden olmuştur, burada önerilecek olan şudur; Güzel Sanatlar Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ortalamasının altındadır ve bu konuda çalışmalar yapıp bu ortalamalarının yukarı çekilmesi önemlidir zira pedagojik formasyon derslerini alarak öğretmen olmaya hak kazanabilen bu öğrencilerin bu mesleğe yönelik tutumlarının daha olumlu olması gerekmektedir.

Yine aynı şekilde araştırmada ortaya konulan diğer sonuçlarında burada sonuçlanan şekilden farklı sonuçlara ulaşılabilip değişmesi ya da buradaki sonuçların daha fazla doğrulanabilmesi konusunda evren ve örneklemin genişletilmesi önerilir.

6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

Araştırılacak ilgili konunun daha geniş bir evren ve örnekleme araştırmaları, sonuçların daha az sınırlı kalması gibi temel etkileri olacağını belirtmek gerekmektedir. Kısacası evren ve örnekleme genişletmek sonuçların daha sağlıklı ve genellenebilir olması açısından önerilmektedir.

Ayrıca konuyla ilgili ya da konuyu dolaylı olarak ilgilendiren araştırmaların gerçekleştirilmesini sağlayacak çalışmalarda yapılması gerekenlerin en başında hipotezin gerçekçi bir bakış açısıyla kurulması gerekmekte olduğunun belirtilmesinde fayda var. Daha açık bir ifadeyle, Gerçekçi temeller üzerine inşa edilen bir hipotez ve doğru soruların

oluşturulması sayesinde alana dair problemlerin çözümüne ilişkin iyileştirici, yapıcı bakış açıları getirme potansiyeline sahip olacaktır.

7. KAYNAKLAR

- Akdağ, E. (2016). Rüştiye okulları ve kazancızâde emîn edîb'in tuhfe-i hulûsiyye fî usûli'l-ehâdîsi'n-nebeviyye adlı hadis usulü ders kitabı. *Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 10(10), 51-76.
- Akyüz, Y. (2014). *Türk eğitim tarihi M.Ö 1000-M.S. 2014*. Ankara: Pegem Yayınları, (30), 28-122.
- Ayaydın, A. (2010). Görsel sanatlar eğitiminde sınıf yönetimi bir nitel araştırma Örneği. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 61-80.
- Von Stamm, B. (2008). *Managing innovation, design and creativity*. West Sussex, UK: John Wiley & Sons Ltd. s. 525.
- Bursalıoğlu, Z. (1994). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*, Ankara: Pegem Yayınları, (2), 122-124
- Can, G. (1991). Eğitim fakültesi ve öğretmenlik sertifikası programlarının öğretmen adaylarında tutum geliştirme açısından etkililiği. *I. Ulusal Eğitim Kongresi Bildirileri*. (s.162–167). İzmir: İzmir Dergisi, (1).
- Can, Ş. (2010). Tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 13-28.
- Çakır, Ö., Kan, A. ve Sünbül, Ö. (2006). Öğretmenlik meslek bilgisi ve tezsiz yüksek lisans programlarının tutum ve öz yeterlik açısından değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 36–47.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Ö.Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Duman, T. (1991). *Türkiye'de ortaöğretim öğretmen yetiştirme*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Ergin, O. N. (1977). *Türkiye maarif tarihi*. İstanbul: Eser Neşriyat. *nerdengeliyo.com*. (2009). Ocak 29, 2019 tarihinde <http://nerdegeliyor.com/ogretmen> adresinden alındı.
- Eryılmaz, B. (1992). *Tanzimat ve yönetimde modernleşme*. İstanbul: İşaret Yayınları, (16).
- Gürbüz Türk, O. ve Genç, S. Z. (2004). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 47-62.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum algı iletişim*, (5.Baskı) Beykent Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Kaçar, M. (2004). Osmanlılarda askeri teknik eğitim. *Türkiye araştırmaları literatür Dergisi*, 4, 455-470.

- Karagözoğlu, G., Arıcı, H., Bülbül, S. ve Çoker, N. (1995) “Türkiye’de öğretmen eğitim politikaları ve modelleri” Avrupa Konseyi Ülkeleri Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Modelleri Toplantısı, Milli Eğitim Basımevi Yayın No: 3 Ankara
- Karagözoğlu, G. (1987). Toplumda öğretmenlik mesleğinin yeri ve sorunları, *Çağdaş Eğitim*, 12(8), 4-11.
- Karasar, N. (1995), *Bilimsel araştırma yöntemi*, (18. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, A. ve Büyükkasap, E. (2005). *Physics student teachers’ profiles, attitudes and anxiety toward teaching profession: an erzurum sample*. Kastamonu Education Journal, 13(2), 367-380
- Kesercioğlu, T., Balım, A. G., Ceylan, A. ve Moralı, S. (2001). *İlköğretim okulları 7. sınıflarda uygulanmakta olan fen dersi konularının öğretiminde görülen okullar arası farklılıklar*. IV. Fen Bilimleri Eğitimi Kongresi (s.125-130). Ankara: Milli Eğitim Basımevi
- Kristeller, P. (1951). The modern system of the arts, *Journal of the History of Ideas*, 12: 496–527.
- Kristeller.,P. (1965). *The Modern System of the Arts. Renaissance Thought and the Arts: Collected Essays*. Princeton, NJ: Princeton University Press. <http://web.iyte.edu.tr>., adresinden 20 Nisan 2017 tarihinde erişilmiştir.
- Kurtaran, U. (2016). Karlofça antlaşması’nda venedik, lehistan ve rusya’ya verilen ahidnamelerin genel özellikleri ve diplomatik açıdan değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, 35(60), 97-139.
- Küçükahmet, Leyla. (1976), *Öğretmen yetiştiren kurum öğretmenlerinin tutumları*, Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını.
- Oktay, A. (1991). Öğretmenlik mesleği ve öğretmenin nitelikleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 187-193.
- Öztürk, C. (2005). *Türkiye’de dünden bugüne öğretmen yetiştiren kurumlar*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Öztürk, C. (2007). *Atatürk devri öğretmen yetiştirme politikası*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Palazoğlu, A. B. (1995). *Atatürk ilkeleri*. Ankara: Türk Hava Kurumu Yayınları
- Pehlivan, K. B. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2).
- Remizowski, A.J. (1984), *Designing instructional systems: Decision Making in Course Planning and Curriculum Designing*, London: Kegan Page.

- Saracaloğlu, A. S., Bozkurt, N., Serin, O., & Serin, U. (1991), Fen ve edebiyat fakülteleri öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *I. Ulusal Eğitim Kongresi Bildirileri*.(s. 565-569). İzmir: İzmir Dergisi, (1).
- Saracaloğlu, A. S., Bozkurt, N., Serin, O., & Serin, U. (2000), Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını etkileyen faktörler. *IX. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*. (s. 335-363). Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 4(2),
- Saracaloğlu, A. S., Bozkurt, N., Serin, O., & Serin, U. (2001), İlköğretim okulu öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından karşılaştırılması. *X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri*,(s.88-99). Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, (1).
- Şeren, M. (2008). Köy öğretmen yetiştirme yönüyle köy enstitüleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 203-226.
- Tanrıöğen, A. (1997). The attitudes of the students at bucaf of education towards teaching profession. *Pamukkale Üniversitesi Eğilim Fakültesi Dergisi*, 3, 55-67.
- Tekışık, H. H. (1988). Öğretmenlik mesleğinin durumu ve öğretmen yetiştirme sorunu. *Çağdaş Eğitim Dergisi*. 13(131), 1-4.
- Tonguç, E. (1970). *Devrim açısından köy enstitüleri ve tonguç*. İstanbul: Ant.
- Uysal, D. D. (2005). Anadolu'da aydınlanma hareketinin doğuşu: köy enstitüleri. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 267-282.
- URL-1, http://www.etymonline.com/index.php?term=artificial&allowed_in_frame=0artificial, Online Etymology Dictionary. 25 Mayıs 2019.
- URL-2, <http://www.dict.cc/?s=Kunst> "Kunst", dict.cc English-German Dictionary. 27 Mayıs 2019.
- URL-3, <http://schools.walkerart.org/swita/switaact8.html> "What is the difference between art and popular culture?" 12 Nisan 2004.
- URL-4, <http://ankaenstitusu.com/turkiyenin-ilk-guzel-sanatlar-muzesi-20-eylul-1937de-acildi/>, 20 Mart 2019.
- URL-5, <http://nerdengeliyo.com/ogretmen/> "Öğretmen", NerdenGeliyo? 24 Kasım 2016.
- URL-6, <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/at-a-glance-global-competitiveness-index-2017-2018-rankings/>. 30 Ocak 2018.
- URL-7, <http://educasedanismanlik.com/nicel-ve-nitel-arastirma-nedir/>. 17 Kasım 2016.
- URL-8, <https://docplayer.biz.tr/5232309-Survey-teknigi-tarama-modelleri.html>, 23 Ekim 2016.
- URL-9, <http://www.ekonomianaliz.com/guvenilirlik-analizi-reliability-analysis/> *Güvenilirlik Analizi (Reliability Analysis)*. 18 Mayıs 2013.

URL-10, <https://cengizolmez.com/normallik-testleri-spss/>, 2 Şubat 2019

Üstüner, M. (2004). Geçmişten günümüze türk eğitim sisteminde öğretmen yetiştirme ve günümüz sorunları. *İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 4-7.

8. EKLER

Ek 1. Çalışma Kapsamında Kullanılan Anket Formu

Elinizdeki bu anket formu, "**Sanat Eğitimi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması**" konulu bilimsel bir yüksek lisans tezine veri sağlamak amacıyla hazırlanmış olup, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumun olumlu veya olumsuz algı düzeyini ortaya koyarak karşılaştırmak amacıyla yapılmaktadır.

BÖLÜM 1

Cinsiyetiniz: () Erkek () Kadın

Yaşınız: () 17-18 () 19-20 () 21-22 () 23-24 () 25 yaş ve üstü

Sınıfınız: () 1.sınıf () 2.sınıf () 3.sınıf () 4.sınıf

Okuduğunuz Fakülte: () Eğitim Fakültesi / () Güzel Sanatlar Fakültesi

Mezun Olduğunuz Orta Öğretim Kurumu Türü:

() Anadolu Lisesi / () Güzel Sanatlar Lisesi / () Fen Lisesi / () Meslek Lisesi / () Teknik Lise / () Diğer

BÖLÜM 2

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Soruları

Sayın Katılımcı, anket formu içerisindeki tüm ifadelere katılım düzeyinizi aşağıdaki numaralamaya göre yapınız.

Puanlama Sistemi					
	(1) Kesinlikle Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kararsızım	(4) Katılıyorum	(5) Kesinlikle Katılıyorum
1. Öğretmen olmayı kendime yakıştırıyorum.	1	2	3	4	5
2. Öğretmenliğin bana göre bir meslek olmadığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
3. Öğretmenliğin yaşam tarzıma uygun olmadığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
4. Öğretmenliğin kişiliğime uygun olmadığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
5. Öğretmenlikte başarılı olacağıma inanıyorum.	1	2	3	4	5
6. Öğretmenlik mesleğinde karşılaşacağım zorlukları aşabileceğime inanıyorum.	1	2	3	4	5
7. Zor şartlar altında dahi öğretmenlik yapmak isterim.	1	2	3	4	5
8. Öğretmenlik mesleğinin gereklilikleri konusunda kendime güveniyorum.	1	2	3	4	5
9. Öğretmenliğin bana uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
10. Öğretmenliğin bir şeyler üretip yaratmam için bana fırsatlar vereceğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
11. İnsanlara bilmedikleri bir şeyleri öğretecek olma düşüncesi beni mutlu ediyor.	1	2	3	4	5
12. Bir meslek tercih etme durumunda olanlara öğretmenliği tavsiye etmem	1	2	3	4	5
13. Öğretmenliğin çalışma koşulları bana çekici geliyor.	1	2	3	4	5
14. Bilgili ve yeterli bir öğretmen olacağımı düşünüyorum.	1	2	3	4	5
15. Öğretmenlik yaparak vereceğim eğitim aracılığıyla insanların yaşamına yön vermeyi gurur verici buluyorum.	1	2	3	4	5
16. Eğitim, öğrenme, öğretme, öğretmenlik konularında konuşmaktan hoşlanmam.	1	2	3	4	5

Ek1'in devamı

17. Öğretmen olduğumda çevre tarafından bana yeterli değerin verileceğine inanıyorum.	1	2	3	4	5
18. Öğretmenlik mesleğinin devamlılığı bana güven veriyor.	1	2	3	4	5
19. Öğretmenliğe ilişkin özel bir yeteneğim olduğu kanısındayım.	1	2	3	4	5
20. Öğretmenliği profesyonel bir biçimde yürütebileceğime inanıyorum.	1	2	3	4	5
21. Öğretmenlik yapan insanlara sempati duyarım.	1	2	3	4	5
22. Öğretmen olacağımı düşünmek beni korkutuyor.	1	2	3	4	5
23. Öğretmen olduğumda yapabileceğim çok şey olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
24. Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinde başarılı olmayı önemserim.	1	2	3	4	5
25. Öğretmenlik yapan kişilerle sohbet etmekten hoşlanırım.	1	2	3	4	5
26. Öğretmenliğin toplumda bana saygınlık kazandıracığına inanıyorum.	1	2	3	4	5

Ek 2. Anket Formunun Sahibinden İzin Alınması

23.05.2019 Gmail - Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğini

 Merthan TOPAL <masurete@gmail.com>

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğini
3 ileti

Merthan TOPAL <masurete@gmail.com> 8 Şubat 2019 21:18
Alıcı: mehmet.ustuner@inonu.edu.tr

Sayın, Doç. Dr. Mehmet ÜSTÜNER Hocam,

Sizin hazırlamış olduğunuz Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğini kendi çalışmamda kullanabilmem için sizin izninize ihtiyacım var ve bu konuda yardımlarınızı bekliyorum.

Teşekkürler.
Saygılarımla.

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi Merthan TOPAL.

MEHMET ÜSTÜNER <mehmet.ustuner@inonu.edu.tr> 9 Şubat 2019 11:40
Alıcı: Merthan TOPAL <masurete@gmail.com>

Sayın TOPAL; bahsi geçen ölçeği (öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği) yapacağınız araştırmada kullanmanızda tarafımdan bir sakınca görülmemektedir, kullanabilirsiniz. Çalışmalarınızda başarılar dilerim, hoşçakalın

Merthan TOPAL <masurete@gmail.com>, 8 Şub 2019 Cum, 21:21 tarihinde şunu yazdı:
[Alıntılanan metin gizlendi]

—
Mehmet ÜSTÜNER, Prof. Dr.
İnönü Üniv. Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
+90 422 377 4413
+90 533 653 3287
mehmet.ustuner@inonu.edu.tr
<http://inonu.edu.tr/tr/mehmet.ustuner>

2 eklenti

 MEHMET_ÜSTÜNER_D4.pdf
351K

 TUTUM_ÖLÇEĞİ_MADDELER.doc
73K

Merthan TOPAL <masurete@gmail.com> 10 Şubat 2019 13:21
Alıcı: MEHMET ÜSTÜNER <mehmet.ustuner@inonu.edu.tr>

Sayın, Mehmet ÜSTÜNER hocam;

Ölçeğinizi kullanabilmem için bana müsaade etmenizden ötürü size çok teşekkür ederim.

Saygılarımla, Merthan TOPAL.

MEHMET ÜSTÜNER <mehmet.ustuner@inonu.edu.tr>, 9 Şub 2019 Cmt, 11:40 tarihinde şunu yazdı:
[Alıntılanan metin gizlendi]

<https://mail.google.com/mail/u/0?ik=0d58a70e51&view=pt&search=all&permthid=thread-a%3A6627271825946228501&siml=msg-a%3Ar1182...> 1/1

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

14 Temmuz 1992 yılınca Trabzon'da hayata gözlerini açan Topal, ailesinin tek erkek evladı olma özelliğine sahip bir kişiliktir. İlköğrenimini İskender Paşa İlköğretim okulunda okuduktan sonra, bugünlere gelmiş olmasının ilk adımlarını o zamanki ismi ile Trabzon Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi şimdiki adı Trabzon Akçaabat Güzel Sanatlar Lisesi olan kuruma başlamıştır. 2010 yılında liseden mezun olduktan sonra, yine aynı yıl şuan Trabzon Üniversitesine bağlı o dönemki adı Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim İş Öğretmenliği Programına girmiştir. 2014 yılında bölümünden mezun olan Topal, bir yıllık bir aranın ardından 2015 yılının güz döneminde Tekrar kendi bölümünde Yüksek Lisans Programına başlamıştır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres : Çukurçayır Mahallesi, Yedi kaldırım Caddesi, Ay Işığı 1 Sitesi, Kat:8, No:
24, Ortahisar/TRABZON

E-Posta : merthan.topal1992@gmail.com

Tel : 0530 692 93 89